ప్రచురణార్థమైన

భారతదేశ సర్వోన్నత న్యాయస్థానము

సివిల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి

సివిల్అప్పీల్ సంఖ్య. 5071/2022

ఇండోర్ డెవలప్మెంట్ అథారిటీ. ...అప్పీలుదారు

వర్సెస్

బుర్హానీ గృహ నిర్మాణ్ సహకారి సంస్థ మర్యాదిత్
స్నేహ్ నగర్ మరియు ఇతరులు. ...ప్రతివాదులు

సహితముగా

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5099

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5074

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5075

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5076

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5078

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5079

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5081

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5080

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5082

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5084

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5085

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5087

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5088

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5091

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5093

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5092

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5094

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5095

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5096

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5097

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5098

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5101

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5103

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య .5104

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5105

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య.5106

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5077

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5083

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5086

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5089

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5100

2022 నాటి పౌర దరఖాస్తు సంఖ్య. 5102

తీర్పు

మిస్టర్. షా. న్యాయమూర్తి

1. కాలయాపము క్షమించబడింది . బదులు ఉంచుట అనుమతించబడింది. సమసిపోవుట పక్కన పెట్టబడింది. తదనుగుణంగా కారణ శీర్షికను సవరించాలి.

1ఎ. 2008 వ్యాధితుడు రిట్ అప్పీల్ సంఖ్య. 873 లో ఇండోర్ లోని మధ్యప్రదేశ్ ప్రధాన న్యాయస్థానం ఆమోదించిన వివాదాస్పదమైన సాధారణ తీర్పు మరియు ఇతర అనుసంధానిత రిట్ అప్పీళ్లతో బాధపడటం మరియు అసంతృప్తి చందడం , దీని ద్వారా ప్రధాన న్యాయస్థాన విభజన బెంచ్

పేరుకొన్నఅప్పీళ్లను కొట్టివేసింది, లెర్న్డ్ సింగిల్ న్యాయమూర్తి ఆమోదించిన సాధారణ తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులను ధృవీకరిస్తూ, ఆ న్యాయమూర్తి

మధ్యప్రదేశ్ నగర్ తథా గ్రామ్ నివేష్ అధినియం, 1973 లోని సెక్షన్ 50 కింద పథకం నెం. 97 ను ఖరారు చేయడానికి వ్యతిరేకంగా సంబంధిత రిట్ పిటిషన్లను అనుమతించింది (ఇకపై దీనిన 'అధినియం' అని సూచిస్తారు)మరియు భూ సేకరణ చట్టము, 1894 (ఇకపై 'చట్టము, 1894' గా సూచించబడింది) లోని సెక్షన్లు 4 మరియు 6 కింద మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం చేపట్టిన తదుపరి భూసేకరణ కార్యకలాపాలు, ఇండోర్ అభివృద్ధి అధికార సంస్థ ప్రస్తుత విజ్ఞప్తులకు ప్రాధాన్యత ఇచ్చింది.

2. క్లుప్తంగా ప్రస్తుత అప్పీళ్లకు దారితీసే వాస్తవాలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి :

ఇండోర్ అభివృద్ధి అధికార సంస్థ (ఇకపై 'ఐడిఎ' అని పిలువబడును) 13.03.1981 నాటి అధినియం యొక్క సెక్షన్ 50 (1) కింద ఒక తీర్మానాన్ని ఆమోదించింది, ఇది ఇతర అనుసంధానిత భూ ఉపయోగాల కోసం అందించే నివాస పథకం-పథకం సంఖ్య 97 ను రూపొందించాలనే ఉద్దేశ్యాన్ని ప్రకటించింది.సౌలభ్యం కోసం, పథకం సంఖ్య 97ని నాలుగు భాగాలుగా విభజించారు, అంటే, ఈ పథకం యొక్క ఉద్దేశం యొక్క పార్ట్ I, II, III మరియు IV. ఉద్దేశం యొక్క ప్రకటనను 10.07.1981 నాడు పబ్లిక్ నోటీసు రూపంలో ప్రచురించారు.ఐడి1 నాటి తన ఉత్తర్వు ప్రకారం, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ కలెక్టర్లు మరియు విభజన కమిషనర్లందరికీ మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వ రెవెన్యూ శాఖకు ఎక్స్-అఫిషియో డిప్యూటీ సెక్రటరీలుగా మరియు చట్టము, 1894 నాటి 4,56 & 17 సెక్షన్ల *కింద* కేసులను పరిష్కరించడానికి చట్టము ప్రభుత్వానికి ఎక్స్-అఫిషియో సెక్రటరీగా వ్యవహరించు అధికారం ఇచ్చింది. వివిధ లాంఛనాలను పూర్తి చేసిన తరువాత, ఐ. డి. ఎ. అధినియంలోని సెక్షన్ 50 (7) కింద అవసరమైన విధంగా (ఐ.డి.ఏ) పై పథకం నెం. 97ని ప్రచురించింది.
ఆ తేదీన అధికారిక గెజిట్లో కూడా పథకం ప్రచురించబడింది.

2.1.ఐడిఎ ప్రకారం, మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 166 (2) & (3) కింద ఒసగబడిన తన అధికారాలను వినియోగించుకుని, మధ్యప్రదేశ్ గవర్నర్ రూపొందించిన మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వ చట్టముల ప్రకారం, మధ్యప్రదేశ్ ప్రభుత్వ అధికార శాఖలో అండర్ సెక్రటరీగా పనిచేయడానికి జిల్లా కలెక్టర్కు తన అధికారాన్ని అప్పగించింది. 6.03.1987 నాటి తన ఉత్తర్వు ద్వారా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆయా ప్రాంతాలలో భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికై కలెక్టర్ల కృత్యములు నిర్వర్తించడానికి డిప్యూటీ కలెక్టర్లకు అధికారమును ఇచ్చింది.

ఐడిఎ ప్రకారం, అధినియంలోని సెక్షన్ 56 ప్రకారం, ఐడిఎ 97వ పథకం కోసం వారి భూమిని

సేకరించడానికి భూస్వాములతో పరస్పర చర్చలు ప్రారంభించింది.పరస్పర చర్చలు విఫలమైనందున, ఐడిఎ తన ఐడి1 నాటి లేఖ ద్వారా భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి కలెక్టర్ను పంపింది.

2.2 పథకం సంఖ్య 97 కోసం భూమికి సంబంధించి చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 4 కింద అధిసూచన అధికారిక గెజిట్లో ప్రచురించబడింది మరియు ఆ అధిసూచన రెండు రోజువారీ హిందీ వార్తాపత్రికలలో 14.08.1987 నాడు కూడా ప్రచురించబడింది.ఇంకా, ప్రచురణ వెరు-వెరు తేదీలలో మరియు చివరగా 09.10.1987 నాడు జతపరిచబడింది.

2.3. డిప్యూటీ కలెక్టర్ మరియు భూసేకరణ అధికారి చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 5ఎ కింద తన నివేదికను ఆమోదం కోసం కలెక్టర్ ముందు దాఖలు చేశారు మరియు చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 6 కింద కలెక్టర్ సంతకం కోసం అధిసూచనను కూడా సమర్పించారు.దీనిని కలెక్టర్ సక్రమంగా ఆమోదించారు.

2.4 డిప్యూటీ కలెక్టర్ తేజ్పూర్ గర్బారి గ్రామానికి సంబంధించి మరియు పిపలియారావ్ గ్రామానికి సంబంధించి చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 5 ఎ కింద తన నివేదికలను దాఖలు చేసారు మరియు చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 6 కింద అధిసూచన జారీ చేయడానికి కలెక్టర్ ఆమోదం ఉత్తర్వును కూడా దాఖలు చేశారు.చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 6 కింద ప్రకటన అధికారిక గెజిట్లో 7.10.1988 నాడు ప్రచురించబడింది మరియు ఆ ప్రకటన తరువాత వివిధ తేదీలలో మరియు చివరిగా 16.12.1988 న దినపత్రికల్లో కూడా ప్రచురించబడింది.ఆ తరువాత కలెక్టర్ తన నివేదికను అభ్యంతరాలను తిరస్కరించాలని మరియు చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 6 కింద అధిసూచన జారీ చేయడానికి ఆమోదం ఇవ్వాలనే సిఫారిస్తూ చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 5 ఎ కింద కమిషనర్కు సమర్పించారు, దీనిని కమిషనర్ తన లేఖ ద్వారా ఆమోదించారు.

2.5 చట్టము , 1894 లోని సెక్షన్ 6 కింద ప్రకటన ప్రచురించబడిన తరువాత కలెక్టర్ ముందు భూసేకరణ కార్యకలాపాలు పెండింగ్లో ఉన్న సమయంలో, పథకం సంఖ్య 97 కోసం భూములను స్వాధీనం చేసుకున్న కొంతమంది భూస్వాములు ప్రధాన న్యాయస్థానంలో రిట్ పిటిషన్లు దాఖలు చేసి, వారి భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి వ్యతిరేకంగా మధ్యంతర ఉత్తర్వులను పొందారు.అధినిర్ణయము ప్రకటించిన తరువాత కొన్ని రిట్ పిటిషన్లు దాఖలు చేయబడ్డాయి.సేకరించిన భూమికి సంబంధించి ఇండోర్ కలెక్టర్ తన అధినిర్ణయమును 6.03.1991 న ఇచ్చారు.అసలు రిట్ పిటిషనర్ల చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్లు 4 & 6 కింద నోటిఫికేషన్లను సవాలు చేస్తూ ప్రధాన న్యాయసంస్థ లెర్న్డ్ సింగిల్ న్యాయమూర్తి ముందు వివిధ విషయములు పిటిషన్ దాఖలు చేశారు మరియు మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలు

రద్దు చేశారు.అసలు రిట్ పిటిషనర్లు ఐడిఎ రూపొందించిన స్కీమ్ సంఖ్య 97 ను రద్దు చేయాలని, వారి

భూమిని తొలగించి, దాని నుండి విడుదల చేయాలని ఆదేశించాలని కూడా అభ్యర్థించారు.1997లోని పథకం సంఖ్య 97 నుండి కొన్ని భూములను విడుదల చేశారు.రిట్ పిటిషన్లు పెండింగ్లో ఉన్న సమయంలో ఐడిఎ పథకం సంఖ్య 97 సమర్థనను ఎత్తి చూపారు.ఈ క్రింది కారణాల వల్ల పథకం నెంబరు 97ని సవాలు చేస్తూ పైన పేర్కొన్న విడుదలను కోరింది :

(i) అధినియంలోని సెక్షన్ 50 (7) కింద అప్పీలుదారు రూపొందించిన పథకం మూడు సంవత్సరాలలో అమలు చేయబడలేదు, అందువల్ల అది అధినియంలోని సెక్షన్ 54 కారణంగా రద్దు చేయబడింది.

(ii) సెక్షన్ 6 కింద జారీ చేసిన అధిసూచన శాసనము ానికి అనుగుణంగా లేదని, ఎందుకంటే సెక్షన్ 5-ఎ కింద ఆహ్వానించిన అభ్యంతరాలను సమర్థ అధికారం నిర్ణయించలేదు. భూసేకరణ నుండి వివిధ పొట్లాలను విచక్షణారహితంగా విడుదల చేసినందున శత్రు వివక్షకు సంబంధించిన అభ్యర్థన కూడా ఉంది.

2.6 10.12.19998 నాటి ఉమ్మడి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు ద్వారా లెర్న్డ్ సింగిల్ న్యాయమూర్తి సంబంధిత రిట్ పిటిషన్లను అనుమతించారు మరియు ఐడిఎ రూపొందించిన పథకాన్ని అలాగే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన భూసేకరణ చర్యలను ప్రధానంగా మూడు కారణాల వల్ల రద్దు చేశారు, అవి :

(i) ఎల్. ఏ. చట్టము సెక్షన్ 5-ఎ కింద ఆహ్వానించబడిన అభ్యంతరాలను సమర్థ అధికారం, అంటే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయించలేదు.

(ii) భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14 ప్రకారం హామీ ఇవ్వబడిన ప్రతివాదుల ప్రాథమిక హక్కులను ఉల్లంఘిస్తూ, అదే పథకంలో భాగమైన అనేక ఇతర వ్యక్తులు మరియు సంఘాల యాజమాన్యంలోని వివిధ పొట్లాలను అప్పీలుదారు విడుదల చేసినందున, అప్పీలుదారు మరియు మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం ప్రతివాదులపై ప్రతికూల వివక్ష చూపాయి.

(iii) అధినియంలోని సెక్షన్ 54ను దృష్టిలో ఉంచుకుని, అధినియంలోని సెక్షన్ 54 కింద అందించిన విధంగా దాని ప్రచురణ తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాలలోపు అమలు చేయబడనందున ఈ పథకం రద్దు చేయబడింది.

2.7 సింగిల్ న్యాయమూర్తి ఆమోదించిన సాధారణ తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులపై వ్యధితుడు అసంతృప్తిగా భావించి, మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలను రద్దు చేసి, పక్కన పెట్టడంతో పాటు అధినియంలోని సెక్షన్ 54 దృష్ట్యా పథకం సంఖ్య 97 ను రద్దు చేసి, పక్కన పెట్టడంతో, ఐడిఎ ప్రధాన

న్యాయస్థానం విభజన బెంచ్ ముందు రిట్ అప్పీళ్లను ఎంచుకుంది.వివాదాస్పద ఉమ్మడి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు ద్వారా, ప్రధాన న్యాయసంస్థ విభజన బెంచ్ పేర్కొన్న అప్పీళ్లను కొట్టివేసింది, ఇది ప్రస్తుత అప్పీళ్లకు దారితీసింది.

భారత అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్ శ్రీ బల్బీర్ సింగ్, ఐడిఎ తరపున హాజరైన న్యాయవాది శ్రీ సంజయ్ కపూర్ సహాయంతో, కేసులోని వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులలో, సింగిల్ న్యాయమూర్తితో పాటు ప్రధాన న్యాయసంత విభజన బెంచ్ మొత్తం కేసును కొట్టివేయడంతో మరియు పక్కన పెట్టడంతో భౌతికంగా పొరపాటు చేసిందని తీవ్రంగా సమర్పించారు. సముపార్జన కార్యకలాపాలతో పాటు అధినియం కింద రూపొందించిన పథకం సంఖ్య. 97.

2.2.పథకం నెంబరు 97ని చట్టవిరుద్ధం మరియు చెల్లనిదిగా ప్రకటిస్తూ రిట్ పిటిషన్లను లెర్న్డ్ సింగిల్ న్యాయమూర్తి అనుమతించారని మరియు చట్టము, 1894 కింద మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలను ప్రధానంగా మూడు కారణాల వల్ల పక్కన పెట్టారని లెర్న్డ్ అధనపు సొలిసిటర్ జనరల్ సమర్పించారు, అవి:

(1) చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 5-ఎ కు సంబంధించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కలెక్టర్కు అధికారాన్ని అప్పగించలేదని;

(2) అధినియం యొక్క సెక్షన్ 54 కింద ఊహించిన విధంగా తుది ప్రచురణ తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో పథకాన్ని అమలు చేయడానికి గణనీయమైన చర్యలు తీసుకోవడంలో ఐడిఎ విఫలమైందని; మరియు

(3) స్వాధీనం చేసుకోవాలని కోరిన మొత్తం భూమిలో ఆ భారీ మరియు పెద్ద భూభాగాన్ని విడుదల చేశారు.

2.3.చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 5-ఎ కు సంబంధించి కలెక్టర్కు అధికారాన్ని అప్పగించలేదని విభజన బెంచ్ ధృవీకరించినట్లుగా, లెర్న్డ్ సింగిల్ న్యాయమూర్తి నమోదు చేసిన నిర్ధారణకు సంబంధించి, లెర్న్డ్ అధనపు సొలిసిటర్ జనరల్ ఈ క్రింది విధంగా సమర్పించారు:

(1) చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 5-ఎ, భూస్వాముల నుండి అభ్యంతరాలను తగు విధముగా అధికారం ద్వారా ఆహ్వానించడానికి మరియు వినడానికి, ఆపై దాని నివేదికను సిద్ధం చేయడానికి అందిస్తుంది. తగు విధముగా ప్రభుత్వం నివేదికపై తీసుకున్న నిర్ణయానికి సంబంధించినంతవరకు, ఇది చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 6 కింద తీసుకోబడిందని సమర్పించబడింది. సెక్షన్ 5-ఎ కేవలం నివేదికపై తగు విధముగా ప్రభుత్వ నిర్ణయం అంతిమంగా ఉంటుందని ప్రకటిస్తుంది.అందువల్ల, సెక్షన్ 5-ఎ దీనికి మరింత

అధికారాన్ని అప్పగించాల్సిన అవసరం లేదు. నివేదికపై నిర్ణయం చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 6 కింద తీసుకోవాలి.

(2) ఇంకా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 22.03.1985 నాటి తన లేఖ ద్వారా *డిప్యూటీ* కలెక్టర్గా వ్యవహరించే అధికారాన్ని జిల్లా కలెక్టర్కు అప్పగించిందని సమర్పించబడింది. అధికార శాఖ కార్యదర్శి మరియు విభజన కమిషనర్,అధికార శాఖ కార్యదర్శిగా వ్యవహరిస్తారు, చట్టము, 1894 లోని 4,5,6 మరియు 17 సెక్షన్ల కింద ఇచ్చిన అధికారాలను ఉపయోగించడం ద్వారా భూసేకరణకు సంబంధించిన విషయాలను నిర్ణయిస్తారు.చట్టము, 1894 లోని 4 నుండి 6 వరకు ఉన్న విభాగాలను పూర్తిగా చదివినట్లయితే, ఈ విభాగాల కింద జిల్లా కలెక్టర్కు మరియు కమిషనర్కు ఇచ్చిన అధికారం పారిణామిక ఉందని, ఒక విభాగం మరొకదానికి దారితీస్తుంది కాబట్టి వేరు చేయలేమని తెలుస్తుంది, ఇది చివరకు చట్టము యొక్క సెక్షన్ 6 కింద ప్రకటనను ఆమోదించడంలో ముగుస్తుంది.

(3) ఇంకా, చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 6 కింద ఒక ప్రకటనను సెక్షన్ 5-ఎ కింద సమర్పించిన నివేదికను తగు విధముగా ప్రభుత్వం పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాతే ఆమోదించవచ్చు.22.03.1985 నాటి ఉత్తర్వు సెక్షన్ 5-ఎ గురించి ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించనప్పటికీ,చెప్పిన క్రమంలో కూడా అదే సూచించబడింది.

(4) చట్టము సెక్షన్ 5-ఎ కింద, అభ్యంతరాలను కలెక్టర్ పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 3 (సి) కలెక్టర్ను ఈ క్రింది విధంగా నిర్వచిస్తుంది:

> "3(సి) కలెక్టర్ అనే పదబంధానికి జిల్లా కలెక్టర్ అని అర్థం, ఇందులో ఒక ఉప జిల్లా కలెక్టర్ ఉంటారు. ఈ చట్టం కింద కలెక్టర్ కృత్యములు నిర్వర్తించడానికి తగు విధముగా ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా నియమించిన కమిషనర్ మరియు ఏ అధికారి అయినా.

2.4.ప్రస్తుత కేసులో, తగు విధముగా ప్రభుత్వ కృత్యములు నిర్వర్తించడానికి ప్రత్యేకంగా నియమించబడటమే కాకుండా, కలెక్టర్, సెక్షన్ 5-ఎ కింద అభ్యంతరాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న అథారిటీ ఒక జిల్లాకు కలెక్టర్.కలెక్టర్ యొక్క నిర్వచనం సమ్మిళితమైనది మరియు జిల్లా కలెక్టర్ అని అర్థం మరియు ఇందులో జిల్లా కలెక్టర్ కూడా ఉంటుంది. కమిషనర్ కూడా.ఇంకా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 06.03.1987 నాటి తన సర్క్యులర్ ద్వారా

డిప్యూటీ గవర్నర్కు అధికారాన్ని ఒసగబడిన చేసింది. కృత్యములు నిర్వర్తించడానికి కలెక్టర్ వారి ప్రాంతాలలో భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి.

2.5.భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 166 ప్రకారం, ఒక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం యొక్క అన్ని కార్యనిర్వాహక చర్యలు గవర్నర్ పేరిట తీసుకోబడతాయని వ్యక్తం చేయబడతాయని మరియు గవర్నర్ పేరిట చేసిన ఆదేశాలు మరియు అమలు చేయబడిన ఇతర పత్రాలు గవర్నర్ చేయబోయే నిబంధనలలో పేర్కొన్న విధంగా ధృవీకరించబడతాయని, మరియు అలా ధృవీకరించబడిన ఆదేశంపై ఒక ఉత్తర్వు యొక్క చెల్లుబాటును విషయముంచరాదని వాదించారు. గవర్నర్ చేసిన లేదా అమలు చేసిన ఉత్తర్వు లేదా పరికరం.

2.6.అందువల్ల దీనికి సంబంధించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎటువంటి అధికారాన్ని అప్పగించలేదని పేర్కొంటూ మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలను రద్దు చేసి పక్కన పెట్టడంలో ఏక న్యాయమూర్తితో పాటు ప్రధాన న్యాయస్థానం విభజన బెంచ్ భౌతికంగా పొరపాటు చేసిందని సమర్పించబడింది.

(i) కలెక్టర్కు చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 5-ఎ. నేర్చుకున్న ఏక న్యాయమూర్తి కూడా ప్రత్యేకంగా పరిశీలించి, సాంకేతిక క్రమరాహిత్యం మినహా, అధినిర్ణయమును చెల్లనిదిగా ప్రకటించలేము.

(ii) పైన పేర్కొన్న వాటికి పక్షపాతం లేకుండా, అభివృద్ధి అధికార అధిసూచన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో పథకాన్ని అమలు చేయడంలో (అంటే గణనీయమైన చర్యలు తీసుకోవడంలో) విఫలమైతే, పథకం గడువు ముగుస్తుందని, కానీ సముపార్జన జరగదని అధినియంలోని సెక్షన్ 54 తన నిబంధనలలో స్పష్టంగా ఉందని మరింత సమర్పించబడింది.ఒకసారి భూమిని స్వాధీనం చేసుకున్న తర్వాత, అది ప్రభుత్వంలో నిహితమై ఉంటుందని, ఒకసారి ప్రభుత్వంలో విలీనం అయిన తర్వాత, దానిని తిరిగి బదిలీ చేయలేమని, అది ప్రభుత్వ ఆస్తిగా మారుతుందని స్పష్టం చేయబడింది.

(iii) పైన పేర్కొన్న కాలపరిమితిని దృష్టిలో ఉంచుకుని, అధినియంలోని సెక్షన్ 54 కింద పథకాన్ని అమలు చేయకపోవడం వల్ల ఈ పథకం వ్యర్థమైందని ప్రకటించడంలో ఏక న్యాయమూర్తి పూర్తిగా పొరపాటు చేశారని సమర్పించబడింది.సెక్షన్ 54లో "అమలును ప్రారంభించండి" అనే పదాలు పథకం అమలును పూర్తి చేయడాన్ని సూచించవని సమర్పించబడింది.సెక్షన్ 54 యొక్క ఏకైక సహేతుకమైన వివరణ ఏమిటంటే, ఈ పథకాన్ని అమలు చేయడానికి అథారిటీ కొన్ని చర్యలు తీసుకోవాలి మరియు పథకాన్ని అమలు చేయాలనే ఉద్దేశం.

2.7.ఈ పథకాన్ని అమలు చేయడానికి ఐడిఎ గణనీయమైన చర్యలు తీసుకోవడంలో విఫలమైందనే

కారణంతో 97వ పథకాన్ని రద్దు చేయడం మరియు పక్కన పెట్టడం గురించి అధినియంలోని సెక్షన్ 54 ప్రకారం ప్రచురించిన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాలలోపు, అధినియంలోని సెక్షన్ 54 ప్రకారం, "పట్టణం మరియు దేశం అభివృద్ధి అధికారం 50వ సెక్షన్ కింద తుది పథకాన్ని అధిసూచన చేసిన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలోపు పట్టణం అభివృద్ధి పథకమును అమలు చేయడంలో విఫలమైతే, అది మూడు సంవత్సరాల గడువు ముగిసిన తరువాత,పతనం." ప్రస్తుత కేసులో మూడు సంవత్సరాలలో గణనీయమైన చర్యలు తీసుకున్నారని సమర్పించబడింది.మూడు సంవత్సరాల గడువు ముగిసేలోపు చర్చలు విఫలమైనప్పుడు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వెంటనే జారీ చేసింది చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 4 కింద అధిసూచన. ప్రస్తుత కేసులో సెక్షన్ 50 (1) కింద పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని సిద్ధం చేయాలనే ఉద్దేశంతో ప్రకటన 13.03.1981 నాడు జారీ చేయబడిందని; సెక్షన్ 50 (2) కింద పేర్కొన్న ప్రకటనను 10.07.1981 పై ప్రచురించబడిందని; 08.06.1984 పై అధినియం యొక్క సెక్షన్ 50 (7) కింద అధికారిక గెజిట్లో తుది అభివృద్ధి పథకం ప్రచురించబడిందని; తుది ప్రచురణ జరిగిన మూడు సంవత్సరాలలోపు 4.06.1987 న భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అభ్యర్థించినట్లు తదుపరి సమర్పించబడింది.ఈ మూడు సంవత్సరాలలో తీసుకున్న గణనీయమైన చర్యలు ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయని సమర్పించబడింది:

	పిటిషనర్ అధికారం మరియు భూస్వాముల మధ్య పరస్పర చర్చలు అధినియం యొక్క సెక్షన్ 56 కింద
23.10.1984	తుది మంజూరు పథకాన్ని తయారు చేసి జాయింట్ డైరెక్టర్, పట్టణం మరియు దేశం ప్రణాళిక మరియు కమిషనర్ మునిసిపల్

	సాధారణ ప్రజలకు అందుబాటులో ఉంచడానికి కార్పొరేషన్
01.03.1986	రెవెన్యూ రికార్డులను సమర్పించాలని పిటిషనర్ అథారిటీకి చెందిన పట్వారీ ఆదేశించారు
24.11.1986	భూసేకరణ ప్రతిపాదన తయారీకి పట్వారీని పంపాలని పిటిషన అధికార కలెక్టర్ను అభ్యర్థించింది.

06.09.1986	భూసేకరణకు సంబంధించిన కేసులలో అనుసరించాల్సిన వాటితో ముందుకు సాగాలని సంబంధిత వారందరికీ మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం సర్క్యులర్ జారీ చేసింది.
16.12.1986	పిటిషనర్ అథారిటీ టౌన్ నుండి ఎన్.ఓ.సి కోరింది మరియు దేశ ప్రణాళిక విభాగం, ప్రతిపాదిత ప్రశ్నార్థకమైన భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడం
31.01.1987 24.02.1987	ఎన్.ఓ.సి ఇచ్చినందుకు పట్టణ మరియు దేశ ప్రణాళిక విభాగానికి రిమైండర్లు పంపారు.
15.04.1987	పట్టణ మరియు దేశ ప్రణాళిక విభాగం ద్వారా పొందిన ఎన్ఓసి
04.06.1987	చర్చలు విఫలమైనందున, భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవాలని పిటిషనర్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అభ్యర్థించారు.
24.07.1987	ఎల్ఏ చట్టము సెక్షన్ 4 కింద జారీ చేసిన అధిసూచన

అతని పైన పేర్కొన్న సమర్పణకు మద్దతుగా, సంజయ్ కేసులో మధ్యప్రదేశ్ ప్రధాన న్యాయస్థానం నిర్ణయంపై ఆధారపడతారు. ***గాంధీ గృహ నిర్మాణ్ సహకారి సంస్థ మర్యాద వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఎం. పి. & అదర్స్, AIR 1991 MP 72లో నివేదించబడింది.ఈ*** నిర్ణయానికి వ్యతిరేకంగా ప్రత్యేక సెలవు పిటిషన్ను కొట్టివేసినట్లు సమర్పించబడింది.

కోర్టు.పైన పేర్కొన్న నిర్ణయంలో, ఇది క్రింది విధంగా పరిగణించబడిందని సమర్పించబడింది:“ఈ పథకాన్ని అమలు చేయడానికి మూడు సంవత్సరాలలో గణనీయమైన చర్యలు తీసుకున్నప్పుడు సెక్షన్. 54 వర్తించదు. న్యాయస్థానం అధినియంలోని 56,57 మరియు 58 సెక్షన్లను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకుంది మరియు 'అమలు చేయడంలో విఫలమైంది' అనే పదాలు పథకం అమలుకు ఎటువంటి గణనీయమైన చర్యలు తీసుకోవడంలో విఫలమవుతాయని మరియు మూడు సంవత్సరాలలో అలాంటి చర్య తీసుకోకపోతే పథకం రద్దు అవుతుందని అభిప్రాయపడింది. అందువల్ల ఆధీనంలోని సెక్షన్ 54 కింద ఈ పథకాన్ని అమలు చేయకపోవడం వల్ల ఈ పథకం వ్యర్థమైందని ప్రకటించడంలో ప్రధాన న్యాయసంస్థ ఏక న్యాయమూర్తి మరియు విభజన బెంచ్ భౌతికంగా పొరపాటు చేశారని సమర్పించబడింది.

3.ప్రతికూల వివక్ష మరియు మొత్తం రద్దు చేయడం మరియు పక్కన పెట్టడంపై విద్వాంసుడైన ఏక న్యాయమూర్తి నమోదు చేసిన నిర్ధారణకు సంబంధించి మొత్తం భూమిలో భారీ మరియు పెద్ద

భూభాగం విడుదల చేయబడిందని, అందువల్ల మిగిలిన భూమికి సంబంధించి సముపార్జనను కొనసాగించడం వివక్షతతో కూడుకున్నదని మరియు భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 14ను ఉల్లంఘించడమేనని, ఆ భూములను విడుదల చేసిన కారణాలను ఏక న్యాయమూర్తితో పాటు డివిజన్ బెంచ్ సరిగ్గా అంచనా వేయలేదని సమర్పించబడింది.భూమిని విడుదల చేయడం అనేది అవసరంపై ఆధారపడి ఉంటుందనే వాస్తవాన్ని సరిగ్గా అర్థం చేసుకోవడంలో విద్వాంసుడైన ఏక న్యాయమూర్తి మరియు డివిజన్ బెంచ్ భౌతికంగా తప్పు చేశాయని.నివాస, వాణిజ్య లేదా పారిశ్రామిక ప్రాంతాన్ని స్థాపించడానికి భూమిని సేకరించిన చోట, భూమిని విడుదల చేయడానికి చేసిన దరఖాస్తులో భూమిని అదే ప్రయోజనం కోసం ఉపయోగించినట్లు వెల్లడిస్తుందని, దాని ఉనికి సముపార్జన అధిసూచన ప్రకారం అభివృద్ధికి ఏ విధంగానూ ఆటంకం కలిగించకపోతే, ప్రభుత్వం భూమిని విడుదల చేయవచ్చని ఇది స్థిరపడిన శాసనము అని సమర్పించబడింది.**రాజస్థాన్ రాష్ట్ర పారిశ్రామిక అభివృద్ధి మరియు ఇన్వెస్ట్మెంట్ కార్పొరేషన్ వర్సెస్ సుభాష్ సింధీ కోఆపరేటివ్ హౌసింగ్ సొసైటీ, జైపూర్, (2013) 5 ఎస్సిసి 427; యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ బాల్ రామ్ సింగ్, 1992 సప్లిమెంట్ (2) ఎస్సిసి 136; సుబే సింగ్ వర్సెస్ హర్యానా రాష్ట్రం, (2001) 7 కేసులలో ఈ కోర్టు నిర్ణయాలపై రిలయన్స్ ఉంచబడింది. ఎస్సిసి 545; జగదీష్ చంద్ వర్సెస్ హర్యానా రాష్ట్రం, (2005) 10 ఎస్సిసి 162; మరియు ధరమ్ పాల్ వర్సెస్ హర్యానా రాష్ట్రం, (2009) 2 ఎస్సిసి 397.**

3.1 ప్రస్తుత కేసులో, భూములను నివాస, ఉద్యానవన మరియు పారిశ్రామిక ప్రయోజనాల కోసం సేకరించినట్లు తదుపరి వాదన ఉంది.అందుకే ఈ భూమిని విడుదల చేయడం పథకం యొక్క సమగ్రతకు ప్రతికూలంగా లేదా ప్రభావితం చేయలేదు.

3.2 కొంత భూమిని విడుదల చేసిన తుది ఫలితం ఏమిటంటే, పథకం యొక్క మొత్తం వైశాల్యం ఆ మేర తక్కువగా మారింది, అయితే పథకం యొక్క సమగ్రత అలాగే ఉంది.

ప్రస్తుత కేసులో ఐడిఎ పథకం నెం.97. అయితే విద్వాంసుడైన ఏక న్యాయమూర్తి ఆ కారణాలను అర్థం చేసుకోవడంలో విఫలమయ్యాడు.

స్వాధీనం చేసుకోవాలని ప్రతిపాదించిన కొన్ని భూములను విడుదల చేయడానికి ఈ క్రింది కారణాలు ఉన్నాయని కూడా సమర్పించబడింది:

a 111.156 గృహ సహకార సమాజాలకు అనుకూలంగా హెక్టార్ల భూమిని విడుదల చేశారు– పైన పేర్కొన్నట్లుగా ఈ విడుదల పథకం అమలుపై ఎటువంటి ప్రభావం చూపదు ఎందుకంటే ఈ గృహ సమాజాలు మరియు పథకం యొక్క లక్ష్యం ఒకటే.కాలనీని అభివృద్ధి చేసిన లేదా అభివృద్ధిని ప్రారంభించిన లేదా భూమికి హక్కును పొందిన లేదా పట్టణ భూమి(పైకప్పు మరియు నియంత్రణ) చట్టము, 1976 లోని సెక్షన్ 20 కింద మినహాయింపు

పొందిన సొసైటీల భూమిని మాత్రమే అధికార/రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విడుదల చేసిందని ఇంకా ఎత్తి చూపవచ్చు.ప్రతివాదులు ఈ షరతులలో దేనినీ నెరవేర్చలేదని సమర్పించవచ్చు, అందువల్ల, వారు ఇతర హౌసింగ్ సొసైటీలతో సమానంగా ఉన్నారని చెప్పలేము.

ఆర్–1/బుర్హానీ నగర్ సమాజ విషయంలో, **పట్టణ భూమి పైకప్పు** చట్టము సెక్షన్ 20 కింద బుర్హానీ నగర్ కు 30.09.1988 న మంజూరు అయ్యింది .అంటే , అధినియం యొక్క సెక్షన్ 50 (7) కింద పథకం తుది ప్రకటన చేసిన తరువాత మరియు చట్టం యొక్క సెక్షన్ 4 కింద అధిసూచన ప్రచురించిన తరువాత కూడా మంజూరు చేయబడింది. చట్టము సెక్షన్ 4 కింద అధిసూచన ప్రచురించిన తరువాత బుర్హానీ నగర్ సొసైటీ 03.10.1988 న రిజిస్టర్డ్ అమ్మకం దస్తావేజు ద్వారా భూమిని కొనుగోలు చేసిందని కూడా పేర్కొనడం సముచితం.

b. 104.524 పథకం నుండి విడుదల చేసిన హెక్టార్ల భూమి– పైన పేర్కొన్నట్లుగా, ఆ భూమి యొక్క భూ వినియోగం వ్యవసాయ లేదా ప్రాంతీయ ఉద్యానవనం.

c. 46.116 హెక్టార్ల విస్తీర్ణంలో ఉన్న భూమిని విడుదల చేయడం– ఇప్పటికే ఉన్న సదనములుు, మతపరమైన ప్రదేశాలు, వివిధ భూ వినియోగం వంటి కొన్ని కారణాల వల్ల చట్టము 5–ఎ కింద ఉన్న అభ్యంతరాలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటూ భూసేకరణ అధికారి పైన పేర్కొన్న భూమిని విడుదల చేశారు.

3.3 ఇది మరింతగా శ్రీ బల్బీర్ సింగ్ సమర్పించారు, విధ్వంసుడు అయిన ఎ.సి.జె ప్రస్తుత సందర్భంలో కొన్ని భూములు సేకరించబడ్డాయి మరియు వాస్తవానికి పార్క్ కోసం ఉపయోగించబడ్డాయి.

3.4 పైన పేర్కొన్న సమర్పణలు చేస్తూ, ప్రస్తుత అప్పీళ్లను అనుమతించాలని మరియు రిట్ అప్పీళ్లను మరియు విధ్వంసుడైన ఏక న్యాయమూర్తి ఆమోదించిన సాధారణ తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులను కొట్టివేస్తూ విభజన బెంచ్ ఆమోదించిన వివాదాస్పద సాధారణ తీర్పు మరియు ఉత్తర్వును, భూసేకరణ చట్టము కింద మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలను రద్దు చేసి పక్కన పెట్టడంతో పాటు అధినియం సెక్షన్ 54 కింద పథకం నంబర్ 97ని రద్దు చేసి పక్కన పెట్టాలని అభ్యర్థించబడింది. ప్రధాన న్యాయస్థానం జారీ చేసిన వివాదాస్పద తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులలో జోక్యం చేసుకోకపోతే, అది రాష్ట్ర

అభివృద్ధిని భంగము చేస్తుందని సమర్పించబడింది.పథకం కింద ఉన్న ప్రాంతం, ఇది ప్రజా ప్రయోజనానికి విరుద్ధంగా ఉండవచ్చు.

:

4. ఈ విజ్ఞప్తులన్నింటినీ శ్రీ బసవ ప్రభు తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు.ఎస్. పాటిల్, శ్రీ సుభాష్ సంవత్సర్, శ్రీ ఎన్. కె. మోడీ, సీనియర్ న్యాయవాదులు, శ్రీ పునీత్ జైన్ మరియు శ్రీ మయాంక్ క్షీరసాగర్, సంబంధిత అసలు రిట్ పిటిషనర్ల తరపున హాజరైన విద్వాంసులు అయిన న్యాయవాదులు.

4.1 పౌర అప్పీల్ సంఖ్య .5099/2022 @ఎస్.ఎల్.పి సంఖ్య . 34880/2014, పౌర అప్పీల్ సంఖ్య . 5101/2022 @ఎస్.ఎల్.పి సంఖ్య . 34907/2014, పౌర అప్పీల్ సంఖ్య. 5103/2022 @ఎస్ఎల్పి నెం. 34879/2014 మరియు సివిల్ అప్పీల్ సంఖ్య.5077/2022 @ ఎస్ ఎల్ పి 34855/2014 తీవ్రంగా సమర్పించబడింది ఏమనగా , విధ్వంసుడైన ఏక న్యాయమూర్తి లేదా హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ విషయము ార్థకమైన భూములకు సంబంధించి పథకం (లు) మరియు సముపార్జన కార్యకలాపాలను రద్దు చేయడంలో మరియు పక్కన పెట్టడంలో ఎటువంటి లోపం చేయలేదు.

4.2 అసలు రిట్ పిటిషనర్ల తరపున హాజరైన విద్వాంసుడైన న్యాయవాది శ్రీ పునిత్ జైన్, విద్వాంసుడైన ఏక న్యాయమూర్తితో పాటు ప్రధాన న్యాయస్త్న విభజన బెంచ్ దీనిని కొట్టివేసిందని సమర్పించారు.

పథకంతో పాటు సముపార్జన, ఇతర విషయాలతోపాటు, ఈ *క్రింది కారణాల* వల్లః–

(i) ఎం. పి. లోని సెక్షన్ 54 దృష్ట్యా ఈ పథకం రద్దు చేయబడింది.

నగర్ తాతా గ్రామ్ నివేష్ అధినియం.

(ii) 97 (2) మరియు 97 (4) అనే రెండు పథకాలలో భాగమైన భూములలో గణనీయమైన భాగాన్ని విడుదల చేసి, ఆ తరువాత పథకాన్ని కొనసాగించి, ఇతర భూస్వాముల (అంటే, ఇక్కడ ప్రతివాదులు) భూములను స్వాధీనం చేసుకోవడం ప్రతికూల వివక్ష చట్టము.
ఇది ఆర్టికల్ 14ను ఉల్లంఘించడమే.

(iii) సెక్షన్ 5ఎ కింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అధికారాన్ని కమిషనర్కు అప్పగించలేదని, అందువల్ల, సెక్షన్ 5ఎ కింద భూమిని స్వాధీనం చేసుకునే నిర్ణయం సరైన నిర్ణయం ద్వారా తీసుకోలేదని పేర్కొంది.

అధికారం.అందువల్ల, సముపార్జన కలుషితం అవుతుంది.

4.3 ప్రస్తుత కేసులో సెక్షన్ 50 (7) కింద తుది పథకం ప్రచురణ తేదీ 08.06.1984 అని వాదించబడింది.పరస్పర సమ్మతితో భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి అసలు భూ యజమానులతో చర్చలు జరపడం మినహా, సుమారు మూడు సంవత్సరాల పాటు ఈ పథకాన్ని అమలు చేయడానికి ఐడిఏ ఎటువంటి చర్యలు తీసుకోలేదు.భూసేకరణ చట్టము (ఎల్ఏ చట్టము) లోని సెక్షన్ 4 కింద అధిసూచన 24.07.1987 నాడు జారీ చేయబడింది మరియు ఎల్ఏ చట్టము సెక్షన్ 6 కింద ప్రకటన 03.10.1988న చేయబడింది.ఈ అధినిర్ణయమును ఎల్ఏ చట్టము సెక్షన్ 11 కింద 06.03.1991 నాడు ప్రకటించినట్లు సమర్పించబడింది.అందువల్ల, తుది పథకం నెం. 97 08.06.1984 న ప్రచురించబడినప్పుడు, ఐడిఏ దీనిని "అమలు" చేస్తుందని భావించారు.

4.4 పేర్కొన్న తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో పథకం.

అధినియంలోని 54వ విభాగంలో కనిపించే "అమలు" అనే పదాన్ని సూక్ష్మంగా అర్థం చేసుకోవాలని, అందువల్ల, పూర్తి మరియు పూర్తి అమలు అని అర్థం అని వాదించారు.ఏ సందర్భంలోనైనా, "అమలు" అనే పదానికి అర్థాని అర్థం చేసుకోవాలని సమర్పించబడింది.

“గణనీయమైన అమలు.”

4.5 ప్రస్తుత కేసులో, ఏక న్యాయమూర్తి ఇరుకైన అభిప్రాయాన్ని స్వీకరించు, "గణనీయమైన అమలు" సూత్రంపై ఐడిఏ చర్యలను పరీక్షించడానికి ముందుకు సాగారని సమర్పించబడింది. గడువుకు నాలుగు రోజుల ముందు భూసేకరణ కోసం అభ్యర్థనను పంపడం "గణనీయమైన అమలును" సంతృప్తి పరచలేదని ప్రధాన న్యాయస్థానం గుర్తించిందని సమర్పించబడింది.

4.6 తదుపరిది , సెక్షన్ 54లో కనిపించే "అమలు" అనే పదాన్ని పేర్కొన్న ఉద్దేశాన్ని ఉద్దేశపూర్వకంగా అర్థం చేసుకోవాలని , సెక్షన్ అసలిన ప్రయోగాని వెతుకుతూ అధినియంలోని ఇతర నిబంధనలుతో పాటు సమర్పించబడింది .

4.7 సెక్షన్ 54కి సంబంధించి ఇది మరింత వాదించబడింది

ఈ పథకం అమలు క్రింది విధంగాః–

(a) సెక్షన్ 54ని సెక్షన్ 53లో అందించిన పరిమితికి కాలపరిమితిగా అర్థం చేసుకోవాలి.ఈ భూమిని అభివృద్ధి చేయడానికి పట్టణ అభివృద్ధి పథకంలో భాగంగా భూమిని నోటిఫై చేసిన భూ యజమానులపై సెక్షన్ 53 పరిమితిని విధించింది.అటువంటి పరిమితి ఉండకూడదు అపరిమిత వ్యవధి కోసం మరియు అందువల్ల సెక్షన్ 54 గరిష్ట వ్యవధిని ఇస్తుంది.

మూడు సంవత్సరాల వరకు ఇటువంటి ఆంక్షలు కొనసాగవచ్చు.

(b) సెక్షన్ 53 కింద ఆంక్షలు అమలులో ఉన్నప్పటికీ, ఒప్పందం ద్వారా లేదా భూసేకరణ చట్టము,1894కింద భూమిని "స్వాధీనం" చేయడానికి గణనీయమైన చర్యలు తీసుకోవాలి.

(c) సముపార్జన విధానం చట్టము సెక్షన్ 56 కింద అందించబడింది మరియు అప్పటి ఎం. పి. నగర్ తాతా గ్రామ్ నివేష్ నియామం, 1975 లోని రూల్ 19, సముపార్జన ప్రక్రియలో తీసుకోవలసినచర్యలను సూచిస్తుంది.సెక్షన్ 56 రెండు సముపార్జన విధానాలను అందిస్తుందిః-

a. ఒప్పందం ద్వారా అధ్యర్థించు చేయడానికి ముందుకు సాగండి, మరియు

b. ఒప్పందం ద్వారా అధ్యర్థించు చేసుకోవడంలో విఫలమైతే, భూసేకరణ చట్టము కింద అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి ముందుకు సాగండి.

1975 నిబంధనలలోని రూల్ 19, సెక్షన్ 56 , ఈ క్రింది విధంగా అందిస్తుందిః-

“19. భూసేకరణ-(1) చట్టము 56వ సెక్షన్ కింద భూసేకరణ ప్రయోజనం కోసం, భూమి ఈ క్రింది నిబంధనలు మరియు షరతులకు లోబడి పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం లో ఉండాలిః-

i. సెక్షన్ 50 కింద పట్టణ అభివృద్ధి పథకం ప్రచురించిన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాలలోపు లోబడి పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికార పథకం అమలుకు అవసరమైన భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి ముందుకు సాగుతుంది.

ii. అటువంటి సముపార్జన ఒప్పందం ద్వారా ఉన్నట్లయితే, అటువంటి ఒప్పందం ద్వారా వచ్చిన నిబంధనలు మరియు షరతులపై భూమి పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం చెందుతుంది.

iii. ఒప్పందం విఫలమైనప్పుడు పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికార చట్టము కింద ఇచ్చిన పరిహార చెల్లింపుపై భూసేకరణ చట్టము, 1894 (1894 లో 1) నిబంధనలు ప్రకారం అటువంటి భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అభ్యర్థిస్తుంది.

iv. భూసేకరణ చట్టము, 1894 (1894లోని 1) లోని సెక్షన్ 6 కింద ప్రకటన

ప్రచురించబడుతుంది.

v. అటువంటి ప్రకటన తరువాత కలెక్టర్ చెప్పిన చట్టము ప్రకారం భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి ఉత్తర్వు తీసుకోవడానికి ముందుకు సాగాలి, మరియు చట్టము యొక్క నిబంధనలు పేర్కొన్న భూమి యొక్క మార్కెట్ విలువ నిర్ణయించే కారకంగా ఉండాలనే మార్పుతో పేర్కొన్న *భూమిని* స్వాధీనం చేసుకోవడానికి వర్తిస్తాయి.”

రూల్ 19 (1) (i) పథకం అమలుకు అవసరమైన భూమిని "స్వాధీనం చేసుకోవడానికి ముందుకు సాగడానికి" అధికారానికి వీలు కల్పించే సాధారణ వివరణను కలిగి ఉంది.ఇది రెండు విధాలుగా చేయవచ్చు-(1) కింద ఒప్పందం ద్వారా అధ్యర్థించు 19 (1) (ii) మరియు ఒప్పందం ద్వారా అధ్యర్థించు చేయడంలో విఫలమైనప్పుడు, (2) తప్పనిసరి అధ్యర్థించు ద్వారా 19 (1)(iii)(iv) మరియు (v). కింద అవసరమైన చర్యలు అందించబడతాయి.అందువల్ల, తప్పనిసరి సముపార్జన కోసం ఉండాలిః-

(1) తప్పనిసరి సముపార్జన కోసం పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం చేసిన అభ్యర్థన,

(2) భూసేకరణ చట్టము సెక్షన్ 6 కింద ఒక ప్రకటన, మరియు

(3) భూసేకరణ చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 7 కింద భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవాలని ఆదేశించాలని కలెక్టర్ తగు విధముగా ప్రభుత్వానికి చేసిన అభ్యర్థన.

4.7 అందువల్ల , సెక్షన్ 53 కింద ఆంక్షలు అమలులో ఉన్నప్పటికీ, అదికారం ఈ పథకాన్ని "అమలు" చేయాలని భావిస్తున్నారు.ఈ కాలంలో, భూస్వామికి సంబంధించినంతవరకు, అధికారం ఒక పద్ధతిలో వ్యవహరించి, చట్టము స్థానం "తిరిగి మార్చలేనిది" లేదా గణనీయంగా తిరిగి మార్చలేనిదిగా మారే దశకు చేరుకోవాలి, అంటే,

(i) భూ యజమాని యొక్క భూమి ఒప్పందం ద్వారా "స్వాధీనం" చేయబడుతుంది, ఈ సందర్భంలో అతను తన భూమికి అంగీకరించిన పరిహారాన్ని పొందుతాడు; లేదా

(ii) భూసేకరణ చట్టం, 1894 కింద భూమిని తప్పనిసరిగా స్వాధీనం చేసుకోవడానికి గణనీయమైన చర్యలు తీసుకోబడ్డాయి, అంటే ఆ స్థానం పేర్కొన్న చట్టము సెక్షన్ 7 కింద ఆర్డర్ దశకు చేరుకుంటుంది; లేదా

(iii) సెక్షన్ 11 కింద ఒక అధినిర్ణయమును ఆమోదించడం లేదా సెక్షన్ 16 కింద స్వాధీనం చేసుకోవడం, దీని ఫలితంగా పూర్తిగా స్వాధీనం చేసుకోవడం అనేది సెక్షన్ 56 రీడ్ అండ్ రూల్ 19 తో కలిపి చదివిన సెక్షన్ 54 యొక్క ప్రయోజనాల కోసం "అమలు" యొక్క అవసరం కాదు.

4.8 సెక్షన్ 55 ప్రకారం, పట్టణ అభివృద్ధి పథకం కోసం భూమి భూసేకరణ చట్టం ప్రకారం ప్రజా ప్రయోజనం కోసం అవసరమైన భూమిగా ఉంటుందని కూడా సమర్పించబడింది. ఎల్ ఏ చట్టము సెక్షన్ 6 (3) కింద సెక్షన్ 6 కింద ప్రకటన జారీ చేయబడిన తర్వాత, ప్రకటన అనేది ప్రజా ప్రయోజనం కోసం భూమి అవసరమని నిశ్చయాత్మక సాక్ష్యముగా మారుతుంది.సెక్షన్ 55 కింద చట్టబద్ధమైన కల్పన కూడా మూడు సంవత్సరాల పాటు కొనసాగుతుందని సమర్పించబడింది. ఎందుకంటే, సెక్షన్ 54 కింద పథకం గడువు ముగిసినట్లయితే, సెక్షన్ 55 కింద చట్టబద్ధమైన కల్పన కూడా ముగుస్తుంది.అందువల్ల, వ్యవధి ముగిసేలోపు, సెక్షన్ 6 (3) కింద ఒక ప్రకటన బాధ్యతలు స్వీకరిస్తుంది మరియు ఆ తరువాత సెక్షన్ 55 కింద చట్టబద్ధమైన కల్పన అవసరం లేదు.

4.9 సెక్షన్ 50 (7) కింద తుది పథకం తేదీ నుండి 3 సంవత్సరాల గడువు ముగిసిన తర్వాత సెక్షన్ 4 కింద అధిసూచన జారీ చేయబడిన సందర్భంలో, సెక్షన్ 55 కింద చట్టబద్ధమైన కల్పన ముగుస్తుందని మరియు గడువు ముగిసిన పథకం కోసం సముపార్జన అనేది ప్రజా ప్రయోజనం కోసం కాదని స్పష్టం చేయబడింది."ప్రజా ప్రయోజనం" కోసం భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడం అనేది అనివార్యమని, అది లేనట్లయితే ఏ సముపార్జన చెల్లుబాటు కాదని సమర్పించబడింది.

4.10 ఒప్పందం ద్వారా సముపార్జన కోసం చర్యలు తీసుకోవడం అనేది మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో పథకాన్ని అమలు చేయడానికి "చర్యలు తీసుకోవడం" అని చెప్పలేమని తదుపరి సమర్పించబడింది.భూ యజమానులతో ఏకాంతమైన చర్చల ద్వారా భూములను అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి ఐడిఏ ప్రయత్నాలు చేస్తోందని భావించినప్పటికీ, ఐడిఏ యొక్క ఈ ప్రయత్నం అధినియం కింద పథకాన్ని అమలు చేయడంలో ఎటువంటి ప్రతిబంధకముని సృష్టించదని, విద్వాంసుడైన ఏక న్యాయమూర్తి సరిగ్గా గమనించారు.విద్వాంసుడైన ఏక న్యాయమూర్తి సరిగ్గా గమనించినట్లుగా, రెండు చర్యలను ఐడిఏ ఏకకాలంలో తీసుకోవచ్చు.అందువల్ల, ఈ పథకం మూడు

సంవత్సరాల వ్యవధిలో అమలు చేయబడనందున అధినియంలోని విషయము 54 దృష్ట్యా ఈ పథకం రద్దు చేయబడిందని విద్వాంసుడైన ఏక న్యాయమూర్తి మరియు ప్రధాన న్యాయసంత బెంచ్ సరైన తీర్పునిచ్చాయి.

4. 11 ఎల్ ఏ చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 5ఎ మరియు 6 ప్రయోజనాల కోసం "తగిన ప్రభుత్వం" గా వ్యవహరించే కలెక్టర్ యొక్క సామర్థ్యానికి సంబంధించి, ప్రస్తుత కేసులో సెక్షన్ 4 కింద అధిసూచన జారీ చేసిన తరువాత, సెక్షన్ 5ఎ కింద అభ్యంతరాలను చట్టముహ్వానించినట్లు సమర్పించబడింది, వీటిని కలెక్టర్ ముందు తన నివేదికను దాఖలు చేసిన డిప్యూటీ కలెక్టర్ మరియు భూసేకరణ అధికారి సేకరించారు.కలెక్టర్ చట్టము సెక్షన్ 5ఎ కింద అభ్యంతరాలను నిర్ణయించడానికి ముందుకు సాగారు. ఆ తరువాత, కలెక్టర్ చట్టము సెక్షన్ 6 కింద ఒక ప్రకటనను జారీ చేయడానికి ముందుకు వచ్చారు. ప్రస్తుత కేసులో, గౌరవనీయులైన మంత్రి ప్రాతినిధ్యం వహించలేదని సమర్పించబడింది. భూసేకరణ చట్టం, 1894 లోని సెక్షన్ 5ఎ కింద కలెక్టర్కు ఆయన అధికారాలు, చట్టము సెక్షన్లు 4,5,6 మరియు 17 కింద చట్టముచేయడానికి ఆయనకు అధికారం ఉంది.

4.12 సెక్షన్ 5ఎ కింద నిర్ణయం తీసుకునే అధికారం "తగిన ప్రభుత్వం" యొక్క అధికారం అని వాదించబడింది, ఇది సెక్షన్ 3 (ఇ) దృష్ట్యా ప్రస్తుత కేసు వాస్తవాలలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని సూచిస్తుంది. ప్రస్తుత సందర్భంలో, సెక్షన్ 5ఎ కింద "తగిన ప్రభుత్వం" యొక్క అధికారాలు 22.03.1985 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా ఏ అధికారానికి అప్పగించబడలేదు.

4.13 తదుపరి, సెక్షన్ 6 కింద ఉన్న అధికారాలను "అటువంటి ప్రభుత్వానికి కార్యదర్శి లేదా దాని ఆదేశాలను ధృవీకరించడానికి సక్రమంగా అధికారం ఉన్న కొంతమంది అధికారి సంతకం కింద" ఉపయోగించాలని సమర్పించబడింది.విభజన కమిషనర్కు 22.03.1985 నాటి ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు ద్వారా ఈ అధికారాలు ఒసగబడిన" సెక్షన్ 6 కింద ప్రకటనలు డిప్యూటీ సెక్రటరీగా కలెక్టర్ సంతకాలతో జారీ చేయబడ్డాయి.అందువల్ల, సెక్షన్ 5ఎ కింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికారాలను ఉపయోగించిన కలెక్టర్కు ఆ అధికారాలు లేవని ప్రధాన న్యాయసంస్థ తన ముగింపులో పూర్తిగా సమర్థించింది.

4.14 ప్రధాన న్యాయసంస్థ సరిగ్గా గమనించినట్లుగా మరియు పేర్కొన్నట్లుగా, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మరియు ఐడిఎ వైపు నుండి ప్రతికూల వివక్ష ఉందని కూడా సమర్పించబడింది. ప్రస్తుత సందర్భంలో 531.428 సెక్షన్ 50 (7) కింద పథకం యొక్క తుది అధిసూచన సమయంలో గుర్తించిన మరియు పథకాల కోసం చేర్చబడిన హెక్టార్ల భూమి, నుండి 261.796 హెక్టార్ల భూమిని ఇప్పటికే ఐ డి ఎ /మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం విడుదల చేసింది.భూమిలో ఎక్కువ భాగాన్ని విడుదల చేసిన తర్వాత, మొదట

ఊహించిన పథకాలను అమలు చేయలేము.పథకం మరియు సముపార్జన అధిసూచన రద్దు చేయబడినందున, ప్రతివాదులు చట్టము సెక్షన్ 18 కింద సూచన దాఖలు చేయడం ద్వారా పరిహారంలో పెరుగుదల యొక్క పరిష్కారాన్ని పొందలేదు. ఒకవేళ, ఈ న్యాయస్థానం పథకాన్ని మరియు సముపార్జనను సమర్థించినట్లయితే, ఎల్. ఏ. ఓ. నిర్ణయించిన పరిహారంలో పెరుగుదల కోసం ప్రతివాదులకు సలహా ఇస్తే సూచన దాఖలు చేయడానికి స్వేచ్ఛ ఇవ్వవచ్చు.

4.15 2019 సవరణ చట్టం ద్వారా అధినియంలోని సెక్షన్ 50లో సవరణను దృష్టిలో ఉంచుకుని ఐడిఎ దాఖలు చేసిన అప్పీళ్లు పనికిరానివిగా మారాయని కూడా సమర్పించబడింది. చట్టము సవరించిన సెక్షన్ 50 (1) (బి) ప్రకారం, చట్టం యొక్క రద్దు చేయబడిన నిబంధనలు ప్రకారం పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని నోటిఫై చేసినప్పటికీ, అభివృద్ధి ప్రారంభించబడకపోయినా లేదా ఏ కారణం చేతనైనా చేపట్టబడకపోయినా, అది రద్దు అవుతుంది.ప్రస్తుత కేసులో, ఇతర పథకాలకు సంబంధించినంతవరకు, సవరించిన సెక్షన్ 50 (ఐ) (బి) దృష్ట్యా అవి గడువు ముగిసినట్లు ప్రకటించబడ్డాయని సమర్పించబడింది.1988లో ప్రధాన న్యాయస్థానం విషయము పథకాన్ని రద్దు చేసినందున,

ఈ ఆదేశాన్ని 2014లో విభజన బెంచ్ ధృవీకరించింది, ఈ పథకాన్ని అమలు చేయలేకపోయింది. ప్రస్తుత కేసులో, భూములను స్వాధీనం చేసుకోలేదు (ప్రధాన న్యాయస్థానం స్టే ఆదేశాలు ఉన్నందున) లేదా పథకాలకు పరిహారం జమ చేయలేదు. ఆమోదయోగ్యమైన పథకం రూపురేఖలు నుండి 531.428 హెక్టార్లలో, 261.796 హెక్టార్ల భూమిని విడుదల చేసినట్లు మరియు భూ యజమానులతో పరస్పర చర్చల ద్వారా భూమిని సేకరించలేదని సమర్పించబడింది. అందువల్ల, కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులలో, ఏక న్యాయమూర్తి మరియప్రధాన న్యాయసతనం విభజన బెంచ్ ఈ పథకాన్ని సరిగ్గా రద్దు చేసి, అధినియంలోని సెక్షన్ 54 కింద గడువు ముగిసినట్లు పరిగణించి, ఎల్ ఏ చట్టము కింద సముపార్జన చర్యలను సరిగ్గా రద్దు చేశారు.

4.16 అసలు రిట్ పిటిషనర్ల తరపున హాజరైన ఇతర ఉన్నత న్యాయవాదులు /న్యాయవాదులు వాస్తవంగా శ్రీ పునిత్ జైన్ చేసిన అదే సమర్పణలు చేశారు, అందువల్ల అవి పునరావృతం కావు.అసలు రిట్ పిటిషనర్ల తరపున హాజరైన నిపుణులైన న్యాయవాదులందరూ పథకం వ్యర్థతపై ప్రధాన న్యాయస్థానం జారీ చేసిన వివాదాస్పద తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులకు మద్దతు ఇచ్చారు, అలాగే సముపార్జన కార్యకలాపాలను రద్దు చేసి పక్కన పెట్టారు.

5. సంబంధిత వర్గాలకు చెందిన నిపుణులైన సలహాదారులను మేము సుదీర్ఘంగా విన్నాము. వివాదాస్పదమైన ఉమ్మడి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు ద్వారా, మధ్యప్రదేశ్ నగర్ తాతా గ్రామ్

నివేష్ అధినియం, 1973 లోని సెక్షన్ 50 కింద ఒసగబడిన అధికారాలను వినియోగించుకుని రూపొందించిన అప్పీలుదారు – ఇండోర్ అభివృద్ధి అధికారం రూపొందించిన పథకం సంఖ్య 97 ను, అలాగే పథకం సంఖ్య 97 కింద ఉన్న భూములకు సంబంధించి భూసేకరణ చట్టము, 1894 కింద మొత్తం సముపార్జన చర్యలను ప్రధాన న్యాయస్థానం రద్దు చేసింది.విభజన బెంచ్ ధృవీకరించిన ఏక న్యాయమూర్తి జారీ చేసిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి, ప్రధాన న్యాయస్థానంఈ పథకాన్ని అలాగే సముపార్జన కార్యకలాపాలను, ఇతర కారణాలతో పాటు, ఈ క్రింది కారణాల వల్ల పక్కన పెట్టినట్లు కనిపిస్తుంది:

(i) ఎం. పి. నగర్ తాతలోని సెక్షన్ 54 దృష్ట్యా ఈ పథకం రద్దు చేయబడిందని
గ్రామ నివేష్ అధినియం;

(ii) 97 (2) మరియు 97 (4) అనే రెండు పథకాలలో భాగమైన భూములలో గణనీయమైన భాగాన్ని విడుదల చేసి, ఆ తరువాత పథకాన్ని కొనసాగించి, ఇతర భూస్వాముల (అంటే, ఇక్కడ ప్రతివాదులు) భూములను ఎంపిక చేసుకుని స్వాధీనం చేసుకోవడం అనేది శత్రు వివక్షను ఉల్లంఘించే చట్టము.
ఆర్టికల్ 14; మరియు

(iii) సెక్షన్ 5–ఎ కింద రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికారాన్ని కమిషనర్కు అప్పగించలేదు, అందువల్ల, సెక్షన్ 5ఎ కింద భూమిని స్వాధీనం చేసుకునే నిర్ణయం సరైన అధికారం ద్వారా తీసుకోలేదు.అందువల్ల సముపార్జన కలుషితం అవుతుంది.

6. ప్రధాన న్యాయస్థానం నమోదు చేసిన నిర్ధారణకు సంబంధించి ఆ పథకం
అధినియంలోని సెక్షన్ 54ను దృష్టిలో ఉంచుకుని, మొత్తం కేసును కొట్టివేయడంలో హైకోర్టు సమర్థించబడుతుందా అని పరిశీలించడానికి 97వ సంఖ్య గడువు ముగిసింది.
ఈ పథకం అధినియంలోని 54వ విభాగం కింద గడువు ముగిసినందున, అధినియంలోని సంబంధిత నిబంధనలును సూచించాల్సిన అవసరం ఉంది, అవి ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

"**50.** పట్టణ అభివృద్ధి పథకాల తయారీ.–

(1)పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం , ఏ సమయంలోనైనా, పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని సిద్ధం చేయాలనే తన ఉద్దేశాన్ని ప్రకటించవచ్చు.

(2) ఒక పథకాన్ని రూపొందించాలనే ఉద్దేశాన్ని ప్రకటించిన తేదీ నుండి ముప్పై రోజుల

తరువాత, పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం ప్రకటనను గెజిట్లో మరియు సూచించిన ఇతర పద్ధతిలో ప్రచురిస్తుంది.

(3) ఉప-విభాగం (2) కింద ప్రకటన ప్రచురించిన తేదీ నుండి రెండు సంవత్సరాల తరువాత పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం ముసాయిదా రూపంలో పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని సిద్ధం చేసి, అందులో పేర్కొన్న తేదీకి ముందు పేర్కొన్న ముసాయిదా అభివృద్ధి పథకానికి సంబంధించి ఏ వ్యక్తి నుండి అయినా అభ్యంతరాలు మరియు సలహాలను ఆహ్వానించే సమాచారంతో పాటు సూచించిన రూపంలో మరియు పద్ధతిలో ప్రచురించాలి, అటువంటి నోటీసు ప్రచురించిన తేదీ నుండి ముప్పై రోజుల కంటే ముందు కాదు.

(4) పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం , ఉప-విభాగం (3) కింద నోటీసులో పేర్కొన్న వ్యవధిలో స్వీకరించగల అన్ని అభ్యంత్రాలు మరియు సూచనలను పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది మరియు వినడానికి ఇష్టపడే ప్రభావిత వ్యక్తులకు సహేతుకమైన అవకాశం ఇచ్చిన తరువాత, లేదా ఉప-విభాగం(5) కింద ఏర్పాటు చేసిన కమిటీ నివేదికను పరిశీలించిన తరువాత, ప్రచురించిన ముసాయిదా పథకాన్ని అనుమోదించు లేదా పత్రంలో సబబు మార్పులు చేస్తుంది.

(5) పట్టణ అభివృద్ధి పథకం ప్లాట్ల పునర్నిర్మాణానికి సంబంధించినది అయితే, పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం , ఉప-విభాగం (4) లో ఏమైనప్పటికీ, పేర్కొన్న అధికారం యొక్క ప్రధాన కార్యనిర్వాహణ అధికారి మరియు మరో ఇద్దరు సభ్యులతో కూడిన కమిటీని ఏర్పాటు చేస్తుంది, వీరిలో ఒకరు మధ్యప్రదేశ్ హౌసింగ్ మండలి ప్రతినిధిగా ఉండాలి మరియు మరొకరు ఉప-విభాగం(3) కింద అందుకున్న అభ్యంతరాలు మరియు సలహాలను వినడానికి ప్రజా పనుల శాఖ యొక్క చీఫ్ ఇంజనీర్ నియమించిన ,కార్యనిర్వాహక ఇంజనీర్ స్థాయికి తక్కువ కాని ప్రజా పనుల శాఖ అధికారి అయి ఉండాలి.

(6) ఉప-విభజన (5) కింద ఏర్పాటు చేసిన కమిటీ అభ్యంతరాలు, సలహాలను పరిశీలించి, వినాలనుకునే వ్యక్తులను విచారించి, ఈ క్రింది ప్రతిపాదనలతో పాటు తన

నివేదికను పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అదికారనంస్థకు సమర్పించాలి.

(i) కేటాయించిన లేదా ప్రజా ప్రయోజనం కోసం కేటాయించిన ప్రాంతాలను నిర్వచించి, గుర్తించండి.

(ii) పునర్నిర్మించిన స్థలాలను గుర్తించండి;

(iii) అసలు మరియు పునర్నిర్మించిన భూముల విలువను అంచనా వేయండి;

(iv) ప్రజా ప్రయోజనం కోసం కేటాయించిన ప్రాంతాలు పథకం పరిధిలోని నివాసితులకు పూర్తిగా లేదా పాక్షికంగా ప్రయోజనకరంగా ఉన్నాయా అని నిర్ణయించడం;

(v) భూమి యొక్క పునర్నిర్మాణం మరియు ప్రజా ప్రయోజనం కోసం భాగాల రిజర్వేషన్ కారణంగా పథకం యొక్క లబ్ధిదారులకు పరిహారం లేదా సహకారాన్ని అంచనా వేయడం మరియు విభజించడం;

(vi) ప్రతి పునర్నిర్మించిన భూముల విలువలో పెరుగుదలను అంచనా వేయండి మరియు భూముల యజమానులపై విధించదగిన అభివృద్ధి సహకారాన్ని అంచనా వేయండిః

అయితే, ఆ సహకారం విలువలో సంపాదించిన పెరుగుదలలో సగానికి మించు

(vii) ఏదైనా పునర్నిర్మించిన స్థలం విలువలో తగ్గింపును అంచనా వేయండి మరియు దాని కోసం చెల్లించవలసిన పరిహారాన్ని అంచనా వేయండి.

(7) ఉప-విభాగం (4) కింద పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని మార్పులతో లేదా లేకుండా ఆమోదించిన వెంటనే, టౌన్ అండ్ కంట్రీ డెవలప్మెంట్ అథారిటీ తుది పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని సూచించిన విధంగా గెజిట్లో మరియు ఇతర పద్ధతిలో ప్రచురించి, అది అమలులోకి వచ్చే తేదీని పేర్కొంటుంది.

XXX XXX XXX

54. పథకం రద్దు – పట్టనము మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం రెండు సంవత్సరాల వ్యవధిలో పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని అమలు చేయడంలో విఫలమైతే ల, సెక్షన్ 50 కింద తుది పథకాన్ని అధిసూచన తేదీ నుండి ఐదేళ్ల వ్యవధిలో దాని అమలును పూర్తి చేయడంలో విఫలమైతే, అది రెండు సంవత్సరాలు లేదా ఐదు సంవత్సరాల వ్యవధి ముగిసిన తరువాత, సందర్భానుసారంగా, రద్దు అవుతుందిః

అయితే, అటువంటి పథకం ద్వారా వ్యధితుడైన అధికారం మరియు పార్టీల మధ్య ఏదైనా వివాదం, ఏదైనా ఉంటే, సమర్థ అధికార పరిధి గల న్యాయస్థానం లేదా ట్రిబ్యునల్ ముందు పరిశీలన కోసం తీసుకువస్తే, అటువంటి న్యాయస్థానం లేదా ట్రిబ్యునల్ ముందు పెండింగ్లో ఉన్న అటువంటి వివాదం పథకం యొక్క వ్యర్థతను నిర్ణయించడానికి లెక్కించబడదు.

XXX XXX XXX

56. పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం కోసం భూసేకరణ.– పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం , విభజన 50 కింద తుది పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని ప్రచురించిన తేదీ తర్వాత ఏ సమయంలోనైనా, కానీ దాని నుండి మూడు సంవత్సరాల తరువాత కాకపోయినా, పథకం అమలుకు అవసరమైన భూమిని ఒప్పందం ద్వారా అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి ముందుకు సాగవచ్చు మరియు అది పొందడంలో విఫలమైనప్పుడు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, . పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారం అభ్యర్థన మేరకు, ఈ క్రింది విధంగా అటువంటి భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి ముందుకు సాగవచ్చు:

> భూసేకరణ చట్టము, 1894 (1894లోని 1వ సంఖ్య) లోని నిబంధనలు మరియు ఆ చట్టము కింద ప్రదానం చేయబడిన నష్టపరిహారం మరియు సముపార్జనకు సంబంధించి రాష్ట్ర ప్రభుత్వం భరించిన ఇతర భారములు చెల్లింపుపై, భూమి . పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అధికారంలో నిర్దేశించిన నిబంధనలు మరియు షరతులకు లోబడి ఉంటుంది."

అందువల్ల, అధినియంలోని సెక్షన్ 54 ప్రకారం, పట్టణ మరియు దేశ అభివృద్ధి అథారిటీ అధినియంలోని సెక్షన్ 54 లో నిర్దేశించిన వ్యవధిలో పట్టణ **అభివృద్ధి** పథకాన్ని అమలు చేయడంలో విఫలమైతే, పథకం రద్దు చేయబడుతుంది.అందువల్ల, "అమలు ప్రారంభించండి" అనే పదాలు ముఖ్యమైన మరియు ముఖ్యమైన పదాలు, వీటిని పరిగణనలోకి తీసుకొని అర్థం చేసుకోవలసిన అవసరం ఉంది.

7. అభివృద్ధి అథారిటీ తరపున మూడు సంవత్సరాలలో పథకం సంఖ్య 97 అమలు కోసం ఈ క్రింది చర్యలు తీసుకోబడ్డాయి, అంటే 8.6.1984, ఇవి క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:

తేదీ	ప్రత్యేకతలు.

13.03.1981	సెక్షన్ 50 (1) ప్రకారం పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని సిద్ధం చేయాలనే ఉద్దేశంతో ప్రకటన
10.07.1981	సెక్షన్ 50 (2) కింద ప్రకటన ప్రచురణ
08.06.1984	50 (7) కింద అధికారిక గెజిట్లో తుది అభివృద్ధి పథకాన్ని ప్రచురించడం
	పిటిషనర్ అథారిటీ మరియు భూస్వాముల మధ్య పరస్పర చర్చలు అధినియం లో సెక్షన్ 56 కింద
23.10.1984	తుది మంజూరు పథకాన్ని తయారు చేసి, సాధారణ ప్రజలకు అందుబాటులో ఉంచడానికి జాయింట్ డైరెక్టర్, పట్టణం మ దేశ ప్రణాళిక మరియు కమిషనర్ మునిసిపల్ కార్పొరేషన్కు పంపారు.
01.03.1986	ఆదాయం రికార్డులను పొందాలని పిటిషనర్ అథారిటీకి చెందిన పట్వారీని ఆదేశించారు
24.11.1986	భూసేకరణ ప్రతిపాదన తయారీకి పట్వారీని పంపాలని పిటిషనర్ అథారిటీ కలెక్టర్ను అభ్యర్థించింది.
06.09.1986	భూసేకరణకు సంబంధించిన కేసులలో అనుసరించాల్సిన చర్యలను కొనసాగించాలని సంబంధిత వారందరికీ మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రం వృత్తాకారను జారీ చేసింది.
16.12.1986	పిటిషనర్ అథారిటీ ప్రశ్నార్థకమైన భూమిని ప్రతిపాదిత సేకరణ కోసం పట్టణం మరియు దేశ ప్రణాళిక విభాగం నుండి నో అబ్జెక్షన్ సర్టిఫికేట్ (ఎన్ఓసి)ని అభ్యర్థించింది.
31.01.1987 &	ఎన్ఓసి ఇవ్వడానికి పట్టణం మరియు దేశ ప్రణాళిక విభాగానికి రిమైండర్లు పంపారు
15.04.1987	పట్టణం మరియు దేశ ప్రణాళిక విభాగం పొందిన ఎన్ఓసి
04.06.1987	చర్చలు విఫలమైనందున, భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవాలని పిటిషనర్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అభ్యర్థించారు.

24.07.1987	ఎల్ఏ చట్టము సెక్షన్ 4 కింద జారీ చేసిన అధిసూచన

ఈ దశలో, అధినియంలోని సెక్షన్ 56 ప్రకారం, అభివృద్ధి అథారిటీ, సెక్షన్ 50 కింద తుది పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని ప్రచురించిన తేదీ తర్వాత ఏ సమయంలోనైనా, కానీ దాని నుండి మూడు సంవత్సరాల తరువాత కాకపోయినా, పథకం అమలుకు అవసరమైన భూమిని ఒప్పందం ద్వారా అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి ముందుకు సాగవచ్చని, అలా అధ్యర్థించు చేసుకోవడంలో విఫలమైన తరువాత, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, అభివృద్ధి అథారిటీ అభ్యర్ధన మేరకు, చట్టము, 1894 లోని నిబంధనలు ప్రకారం అటువంటి భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి ముందుకు సాగవచ్చని గమనించాలి.అందువల్ల, అధినియంలోని సెక్షన్ 56 ప్రకారం, మూడు సంవత్సరాలలోపు అభివృద్ధి అథారిటీ పథకం అమలుకు అవసరమైన భూమిని ఒప్పందం ద్వారా అధ్యర్థించు చేసుకోవలసి ఉంటుంది, ఆ తరువాత మాత్రమే దానిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడంలో విఫలమైనప్పుడు, రాష్ట్రం అభివృద్ధి అథారిటీ అభ్యర్ధన మేరకు ప్రభుత్వం అటువంటి భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి ముందుకు సాగవచ్చు.

8. అభివృద్ధి అథారిటీ తరపున ప్రస్తుత కేసులో చర్చలు విఫలమవడంతో, అభివృద్ధి అథారిటీ ఒప్పందం ద్వారా భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడంలో విఫలమైనందున, డెవలప్మెంట్ అథారిటీ భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవాలని 4.06.1987 నాడు రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని అభ్యర్థించింది, ఈ అభ్యర్ధన పథకం ఖరారు చేసిన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో చేయబడింది.అందువల్ల, అభివృద్ధి అథారిటీ తరపున, అధినియంలోని సెక్షన్ 54 కింద ఈ పథకం వ్యర్ధం కాకూడదు.అభివృద్ధి అథారిటీ తరపున 8.06.1984 మరియు 4.06.1987 మధ్య వివిధ చర్యలు తీసుకోవడం అనేది పథకం అమలును ముందుకు తీసుకెళ్లడం లేదా ప్రారంభించడం అని చెప్పవచ్చు.

అయితే, మరోవైపు ప్రధాన న్యాయస్థానం ప్రకారం, ఈ పథకాన్ని వాస్తవంగా అమలు చేయడం తప్పనిసరి మరియు మూడు సంవత్సరాలలో ఈ పథకాన్ని అమలు చేయడానికి గణనీయమైన చర్యలు తీసుకోలేదు. మూడు సంవత్సరాలు పూర్తి కావడానికి నాలుగు రోజుల ముందు అభ్యర్ధన చేయడం సరిపోదు, అందువల్ల ఈ పథకం అధినియంలోని సెక్షన్ 54 కింద రద్దు చేయబడింది. పైన గమనించినట్లుగా, అధినియంలోని 54వ విభాగంలో ఉపయోగించిన పదాలు "అమలును ప్రారంభించడంలో విఫలమయ్యాయి".దీని అర్థం పథకం అమలు లోపల ఉండాలి అని కాదు అధినియంలోని సెక్షన్ 54 కింద నిర్దేశించిన సమయం.పథకం యొక్క "అమలు" మరియు "అమలు ప్రారంభించడం" అనే పదాల మధ్య స్పష్టమైన వ్యత్యాసం ఉంది.

9. ***1990లో ఎస్. సి. సి. ఆన్లైన్ ఎం. పి. 115లో నివేదించిన సంజయ్ గాంధీ గ్రాహ్ నిర్మాణ్ సహకారి సంస్థ మర్యాదిత్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ ఎం. పి. మరియు ఇతరుల కేసులో*** మధ్యప్రదేశ్ ప్రధాన న్యాయస్థానం ఇదే విధమైన విషయమును పరిగణనలోకి తీసుకుంది: AIR 1991 MP 72.అధినియంలోని సెక్షన్ 54లో "పథకం అమలు" మరియు "అమలు" అనే పదాలను వివరించేటప్పుడు, అధినియంలోని సెక్షన్ 54లో సంభవించే "అమలు" అనే పదానికి పథకం అమలు దిశగా అధికారం గణనీయమైన చర్యలు తీసుకున్నప్పటికీ, ఆ వ్యవధిలో అది పూర్తి కాకపోవడం వల్ల మూడు సంవత్సరాల గడువు ముగిసిన తర్వాత రద్దు చేయబడుతుందని భావించుట కాదని గమనించారు.16 నుండి 20 వరకు పేరాల్లో ఇలా కలిగిఉండు మరియు పట్టుకోవడం ఈ క్రింది విధంగా గమనించబడింది:

> "**16.** ఇండోర్ అభివృద్ధి అథారిటీ ఈ పథకాన్ని ప్రచురించిన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో అమలు చేయడంలో విఫలమైనందున అధినియంలోని సెక్షన్ 54లో ఉన్న నిబంధనలుకు అనుగుణంగా ఈ పథకం రద్దు చేయబడిందని పిటిషనర్ల తరపు న్యాయవాది వాదించారు.వెబ్స్టర్ నిఘంటువు , ఛాంబర్స్ నిఘంటువు , ఆక్స్ఫర్డ్ నిఘంటువు లేదా మరే ఇతర నిఘంటువు లోని నిఘంటువు అర్థాల నుండి 'అమలు' అనే పదానికి నెరవేర్చడం, పనితీరు, సహాపరాధి పూర్తి చేయడం, అమలు చేయడం అని స్పష్టంగా అర్థం అని పిటిషనర్లందరి తరపు విద్వాంసుడైన న్యాయవాది చాలా నొక్కిచెప్పారు, 'అమలు' అనే పదానికి ఒకే ఒక అర్థం ఉంటుంది, ఈ పథకాన్ని నిర్దేశించిన మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో అన్ని విధాలుగా పూర్తి చేయాలి లేదా అమలు చేయాలి మరియు ఇండోర్ అభివృద్ధి అథారిటీ ఆ వ్యవధిలో పథకాన్ని అమలు చేయడంలో విఫలమైతే సెక్షన్ 54 యొక్క చట్టబద్ధమైన నిబంధనను దృష్టిలో ఉంచుకుని పథకం రద్దు అవుతుంది.

17. మరోవైపు 'అమలు' అనే పదాన్ని అధినియం సందర్భంలోనే భావించుట చేసుకోవాలని వాదించారు.పథకం రూపకల్పన మరియు పథకం అమలుకు సంబంధించి అధినియం కలిగిఉండు మొత్తం పథకాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి, అమలు అంటే పూర్తి చేయడం మాత్రమే అని భావించాలీ.

18. పార్టీల సంబంధిత వాదనలను సరిగ్గా అర్థం చేసుకోవడానికి, పథకం యొక్క తయారీ మరియు అమలుకు సంబంధించి అధినియంలో ఉన్న వివిధ నిబంధనలును చదివి

చూద్దాం.పట్టణ అభివృద్ధి పథకం తయారీకి సెక్షన్ 50 అందిస్తుంది మరియు పథకం తయారీకి వివిధ దశలు మరియు విభాగం యొక్క ఉప-విభాగం (7) అందించబడింది.

50 పట్టణం మరియు దేశ అథారిటీ ఉపవిభాగం (4) కింద మార్పులతో లేదా లేకుండా ఆమోదించబడిన వెంటనే, తుది పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని సూచించిన విధంగా గెజిట్లో మరియు ఇతర పద్ధతిలో ప్రచురించి, అది అమలులోకి వచ్చే తేదీని పేర్కొనాలని అధినియం అందిస్తుంది.పథకం యొక్క తుది ప్రచురణ తరువాత, 51వ నిబంధనలో పునర్విమర్శ అధికారం అందించబడింది, దీనిలో ఏ వ్యధిత వ్యక్తి లేదా సుమోటోగా దాఖలు చేసిన దరఖాస్తుపై, పట్టం మరియు దేశ ప్రణాళిక దర్శకునికి అధికారం ఇవ్వబడింది, పథకం యొక్క రికార్డును పరిశీలించి, దాని తర్వాత అతను సబబుట్లుగా భావించే పథకాన్ని సవరించే ఏదైనా ఉత్తర్వును జారీ చేయవచ్చు మరియు ఆ సమయంలో అతను పథకం అమలును నిలిపివేయవచ్చు.దర్శకుని యొక్క ఈ అధికారాన్ని తుది పథకం ప్రచురించిన తేదీ నుండి రెండు సంవత్సరాలలోపు ఆయన ఉపయోగించవచ్చు.అప్పుడు మళ్ళీ అధినియంలోని 52వ సెక్షన్ కింద ఒక పథకాన్ని సవరించడం, పథకాన్ని ఉపసంహరించుకోవడం లేదా కొత్త పథకాన్ని రూపొందించడానికి సంబంధించి ఆదేశాలు ఇచ్చే అధికారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉంది.అప్పుడు అధినియంలోని సెక్షన్ 54 మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో అమలు చేయకపోతే ఒక పథకాన్ని రద్దు చేయడానికి అందిస్తుంది.

సెక్షన్ 50 కింద తుది పథకాన్ని ప్రచురించిన తేదీ తర్వాత, ఒప్పందం ద్వారా మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో పథకం అమలుకు అవసరమైన భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి అథారిటీ ముందుకు సాగవచ్చని, ఒప్పందం ద్వారా భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడంలో వైఫల్యం ఉంటే, భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోమని అభ్యర్థనను అథారిటీకి చేయవచ్చని అధినియంలోని సెక్షన్ 56 అందిస్తుంది.అప్పుడు పట్టణ అభివృద్ధి పథకం యొక్క నిబంధనలుకు అనుగుణంగా చట్టము యొక్క సెక్షన్ 56 కింద భూమి అథారిటీకి అప్పగించినప్పుడు, భూమిని అభివృద్ధి చేయడానికి అధికారం అవసరమైన చర్యలు తీసుకుంటుందని స్పష్టంగా చెప్పే అభివృద్ధిని సెక్షన్. 57 అందిస్తుంది. ఆ తరువాత కూడా అభివృద్ధి పథకానికి అనుగుణంగా ఉండేలా చూడటానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి లేదా సంచలునికి పర్యవేక్షక అధికారం ఉంటుంది మరియు అధికారానికి చూచుట ఉన్న అధికారానికి ఆదేశాలు కూడా జారీ చేయవచ్చు.అందువల్ల 'అమలు' అనే పదాన్ని అర్థం చేసుకునే ముందు అధినియంలో చేసిన, పైన పేర్కొన్న నిబంధనలును పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

అధినియం యొక్క సెక్షన్ 50 (7) కింద ఒక పథకాన్ని ప్రచురించిన తరువాత, డైరెక్టర్కు రెండు సంవత్సరాల వ్యవధిలో తుది పథకాన్ని సవరించే అధికారం ఉంటుంది, ఆపై అధినియం యొక్క సెక్షన్ 56 కింద 3 సంవత్సరాల వ్యవధిలో సముపార్జన కోసం చర్చలు ప్రారంభించే అధికారం ఇవ్వబడింది, ఇది విఫలమైతే భూసేకరణ కార్యకలాపాలను ప్రారంభించవచ్చు మరియు సెక్షన్ 57భూమిని స్వాధీనం చేసుకున్న తర్వాత అభివృద్ధి పనులను ప్రారంభించడాన్ని ప్రతిపాదిస్తుంది మరియు అధికారంలో ఉంచబడుతుంది.అందువల్ల 'అమలు' అనే పదానికి మూడు సంవత్సరాల వ్యవధిలో పథకాన్ని నెరవేర్చాలని లేదా అమలు చేయాలని భావించుట కాదు.ఎస్ఎస్ తో పాటు అధినియం యొక్క సెక్షన్. 54 ను చదవండి. అధినియంలోని 56 మరియు 57 ఎదురులేని తీర్మానం ఏమిటంటే, శాసన మండలి యొక్క ఉద్దేశ్యం ఏమిటంటే, ఒక పథకం దాని తుది ప్రచురణ తర్వాత 3 సంవత్సరాల కాలానికి పనిలేకుండా ఉంటే, అది రద్దు అవుతుంది.కానీ పథకం అమలుకు పాధికారులు ు చర్యలు తీసుకున్నట్లయితే, 'అమలు' అనే పదానికి మూడు సంవత్సరాల వ్యవధి పథకం పూర్తి చేయడానికి సూచించిన కాలం అని భావించుట కాదు.

19. ప్రస్తుత సందర్భంలో ఈ పథకం రింగ్ రోడ్ తయారీకి మరియు రింగ్ రోడ్ చుట్టూ వివిధ సౌకర్యాలు మరియు పౌర సౌకర్యాలను అభివృద్ధి చేయడానికి ఉద్దేశించబడింది.చాలా పెద్ద నిర్మాణం మరియు అభివృద్ధి కోసం ఒక పథకాన్ని సిద్ధం చేయవచ్చు, ఇది పూర్తి కావడానికి పదేళ్లు కూడా పట్టవచ్చు.'అమలు' అనే పదాన్ని దాని సంకుచిత భావంలో అర్థం చేసుకుంటే, ఒక పెద్ద పథకాన్ని ఏ అభివృద్ధి అధికారం చేతుల్లోకి తీసుకోలేము ఎందుకంటే ఆ పథకాన్ని 3 సంవత్సరాలలో పూర్తి చేయడం సాధ్యం కాకపోవచ్చు.అందువల్ల, అధినియంలోని వివిధ నిబంధనలును దృష్టిలో ఉంచుకుని సహేతుకమైన వివరణ ఏమిటంటే, అభివృద్ధి అధికారం పథకం అమలుకు చర్యలు తీసుకొని, మూడు సంవత్సరాల పాటు పనిలేకుండా ఉండకపోతే, అప్పుడు పథకం రద్దు కాదు, కానీ పథకం ప్రచురణ తర్వాత, పథకం అమలు కోసం అధికారం వైపు నుండి ఏమీ చేయకపోతే, ఆ పథకం రద్దు అవుతుంది.

20. లక్ష్మీచంద్ వర్సెస్ ఇండోర్ అభివృద్ధి అథారిటీ , ఇండోర్ (1980లోని ఎంపి నెం. 390) *కేసులో* ఈ న్యాయస్థానం విభజన *బెంచ్ 14-12-81*న నిర్ణయం తీసుకుంది –
దీనిలో మూడు సంవత్సరాల గడువు ముగిసిన తరువాత పథకం అమలు చేయకపోతే అది గడువు ముగిసిందని ఇదే విధమైన వాదన ముందుకు వచ్చింది, ఈ పథకాన్ని అమలు చేయడానికి మూడు సంవత్సరాలలోపు ప్రాథమిక చర్యలు తీసుకున్నప్పుడు సెక్షన్. 54

వర్తించినట్లు కనిపించడం లేదని పేర్కొంది. కోర్టు ఎస్ఎస్ను కూడా పరిగణనలోకి తీసుకుంది. అధినియంలోని 56,57 మరియు 58 'అమలు చేయడంలో విఫలమైంది' అనే పదాలు పథకం అమలుకు గణనీయమైన చర్యలు తీసుకోవడంలో వైఫల్యం అని అర్థం మరియు మూడు సంవత్సరాలలో అలాంటి చర్య తీసుకోకపోతే పథకం ముగుస్తుందని అభిప్రాయపడింది.ఆ వ్యవధిలో పథకం పూర్తిగా అమలు చేయబడకపోయినప్పటికీ మూడు సంవత్సరాలలో గణనీయమైన చర్యలు తీసుకున్నట్లయితే, పథకం గడువు ముగియదు మరియు పథకం కింద భూమిని స్వాధీనం చేసుకునే చర్యలు దాని అమలుకు గణనీయమైన దశ.ఈ న్యాయస్థానం యొక్కవిభజన బెంచ్ తీసుకున్న పైన పేర్కొన్న అభిప్రాయంతో మేము గౌరవప్రదంగా ఏకీభవిస్తున్నాము మరియు అధినియంలోని సెక్షన్ 54లో ఉన్న 'అమలు' అనే పదానికి భావించుట ఏమిటంటే, పథకం అమలు దిశగా అధికారం గణనీయమైన చర్య తీసుకున్నప్పటికీ, ఆ వ్యవధిలో పూర్తి కానందున మూడు సంవత్సరాల గడువు ముగిసిన తర్వాత కూడా పథకం రద్దు చేయబడుతుందని భావించుట కాదు."

పైన పేర్కొన్న కేసులో మధ్యప్రదేశ్ అభిప్రాయంతో మేము పూర్తిగా ఏకీభవిస్తున్నాము.

10. ఈ దశలో, ఎం. పి. నగర్ తాతా గ్రాన్ నివేష్ నియామ్లొని రూల్ 19,1975 ఆర్/డబ్ల్యూ అధినియంలోని సెక్షన్ 56ని సూచించాల్సిన అవసరం ఉంది.అధినియం ఆర్/డబ్ల్యూ రూల్ 19 లోని సెక్షన్ 56 ప్రకారం మరియు అధినియం లోని సెక్షన్ 56 కింద భూసేకరణ ప్రయోజనాల కోసం, సెక్షన్ 50 కింద తుది పట్టణ అభివృద్ధి పథకాన్ని ప్రచురించిన తేదీ నుండి మూడు సంవత్సరాలలోపు, పట్టణం మరియు దేశ అభివృద్ధి అథారిటీ పథకం అమలుకు అవసరమైన భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి ముందుకు సాగుతుంది.ఉపయోగించిన పదాలు "సంపాదించడానికి ముందుకు సాగండి" మరియు "వాస్తవ సముపార్జన" కాదు.ఈ విధంగా శాసన మండలి ఉద్దేశం చాలా స్పష్టంగా, నిస్సందేహంగా ఉన్నట్లు అనిపిస్తుంది.అందువల్ల, చట్టములో పేర్కొన్న నిర్ణీత వ్యవధిలో చేయవలసిన కొన్ని పనులను శాసనం అందించినప్పుడు, అథారిటీకి అటువంటి సమయాన్ని ఇవ్వాలి, ముఖ్యంగా మొత్తం ప్రాంతం కోసం మరియు ప్రజా ప్రయోజనం కోసం రూపొందించిన పథకంతో వ్యవహరించేటప్పుడు.ప్రస్తుత సందర్భంలో, పథకం నెంబరు 97 రూపొందించబడింది మరియు నివాస, ఉద్యానవనం మరియు పారిశ్రామిక ప్రయోజనాల కోసం భూములు సేకరించబడ్డాయి.ఏదైనా ఇతర అర్థం నివాస, పాక్షిక మరియు పారిశ్రామిక ప్రయోజనాల కోసం పథకాన్ని రూపొందించే ఉద్దేశ్యాన్ని నిరాశపరచవచ్చు.

11. పైన పేర్కొన్న వాటిని దృష్టిలో ఉంచుకుని, మూడు సంవత్సరాలలో పథకం అమలు కోసం

వివిధ చర్యలు తీసుకున్నప్పుడు, చర్చల ద్వారా భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడం, ఆ తరువాత భూసేకరణ చట్టము కింద భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడానికి రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని సంప్రదించడం ద్వారా భూమిని అధ్యర్థించు చేసుకోవడంలో విఫలమైనప్పటికీ, అధినిమ్లోని సెక్షన్ 54 కింద ఈ పథకం వ్యర్థమైందని ప్రకటించడంలో ప్రధాన న్యాయస్థానం తప్పు చేసింది.అధినియం లోని 54వ విభాగాన్ని వివరించేటప్పుడు మరియు/లేదా పరిశీలించేటప్పుడు ప్రధాన న్యాయస్థానం చాలా సంకుచిత అర్థాన్ని స్వీకరించింది.

12. చట్టము విషయము 5ఎకు సంబంధించి కలెక్టర్కు సరైన అధికారాన్ని అప్పగించలేదని పేర్కొంటూ భూసేకరణ చట్టం నిబంధనలు కింద జారీ చేసిన 4,6 నోటిఫికేషన్లతో సహా మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలను రద్దు చేసి పక్కన పెట్టే వరకు, ప్రస్తుత సందర్భంలో, రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తన ఐడీ1 నాటి లేఖ ద్వారా రెవెన్యూ శాఖ ఉప కార్యదర్శిగా జిల్లా కలెక్టర్కు, ఆధాయ శాఖ కార్యదర్శిగా వ్యవహరించడానికి, చట్టం, 1894లోని విషయములు 4,5,6,17 కింద ఇచ్చిన అధికారాలను వినియోగించుకుని భూసేకరణకు సంబంధించిన విషయాలను నిర్ణయించడానికి విభజన కమిషనర్కు తన అధికారాన్ని అప్పగించిందని గమనించాలి.పైన పేర్కొన్న ఉత్తర్వులో సెక్షన్ 5ఎ ప్రస్తావించబడనందున, చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్లు 4 & 6 కింద నోటిఫికేషన్లతో సహా మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలు మరియు ముఖ్యంగా సెక్షన్ 5ఎ కింద నివేదిక/అభ్యంతరాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత జారీ చేసిన ప్రకటనను చట్టవిరుద్ధంగా ప్రకటించలేము.

12.1 ఇంకా, చట్టము, 1894 లోని సెక్షన్ 6 కింద ఒక ప్రకటనను సెక్షన్ 5ఎ కింద సమర్పించిన నివేదికను తగు విధముగా ప్రభుత్వం పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాతే జారీ చేయవచ్చు.చట్టము సెక్షన్ 5ఎ కింద, అభ్యంతరాలను కలెక్టర్, అంటే డిప్యూటీ కమిషనర్తో సహా జిల్లా కలెక్టర్ మరియు భూసేకరణ చట్టం కింద కలెక్టర్ కృత్యములు నిర్వహించడానికి తగు విధముగా ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా నియమించిన ఏ ఇతర అధికారి అయినా పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. ప్రస్తుత సందర్భంలో, కలెక్టర్ కృత్యములు నిర్వహించడానికి తగు విధముగా ప్రభుత్వం ప్రత్యేకంగా నియమించడమే కాకుండా, సెక్షన్ 5ఎ కింద అభ్యంతరాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న అధికారం జిల్లా కలెక్టర్గా ఉంటుంది.రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కూడా తన ఐడీ1 నాటి సర్క్యులర్ ద్వారా ఆయా ప్రాంతాల్లో భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి కలెక్టర్ కృత్యములు నిర్వర్తించే అధికారాన్ని డిప్యూటీ కలెక్టర్లకు ఒసగబడిన

2004 (1) M.P.L.J 539లో నివేదించిన ఆదర్శ్ నగర్ గ్రిహ్ నిర్మాన్ సహకారి సంస్థాన్ మర్యాదిత్, భోపాల్ వర్సెస్ ఎం పి రాష్ట్రం మరియు ఇతరుల కేసులో మధ్యప్రదేశ్ ప్రధాన న్యాయస్థానం ఇదే విధమైన విషయమును పరిగణనలోకి తీసుకుంది:***2003 ఎస్సిసి ఆన్లైన్ ఎంపి 329***,24 నుండి 26

వరకు పేరాల్లో, ఇది క్రింది విధంగా గమనించబడింది మరియు నిర్వహించబడింది:

> "**24.** ఈ అధిసూచన (ఆర్ - 6) శాసనములో అప్రామాణికమైన మరియు చట్టము యొక్క నిబంధులోని సెక్షన్ 4,5-ఎ మరియు 6 సెక్షన్ల నిబంధనలు ఆధారంగా ఆమోదించబడదు. గజన్ సిఎం వర్సెస్ ఎంపి రాష్ట్రం , ఎఐఆర్ 2000 ఎంపి 2 కేసులో ఈ న్యాయస్థానం విభజన బెంచ్ ఇలాంటి సమర్పణను తిప్పికొట్టింది, అటువంటి సంతృప్తికి *కలెక్టర్/కమిషనర్* వచ్చారు, *రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కాదు,* సంతృప్తి ఆధారంగా సముపార్జనను సవాలు చేయలేము.

వ్యాపారం ప్రభుత్వం యొక్క లావాదేవీలను గవర్నర్ పేరిట నిర్వహించాల్సిన అవసరం ఉంది, అటువంటి పనులన్నింటినీ ఆయన లేదా మంత్రుల మండలి నిర్వహించడం సాధ్యం లేదా ఆచరణీయమైనది కాదు.గజానన్ (సుప్రా) లో, ఇది జరిగింది:——

> "33. ఎంపి రాష్ట్రంలో, గవర్నర్ వ్యాపార నియమాలు మరియు వ్యాపార కేటాయించుట నియమాలను రూపొందించారు మరియు దాని కింద సూచనలను కూడా జారీ చేశారు.ప్రతిబంధకము 4వ నిబంధన ప్రకారం ఆయన ఆధాయం శాఖను ఒక మంత్రి ఆరోపణలు అప్పగించారు. భూసేకరణ వ్యాపారాన్ని కూడా ఆయన ఆధాయ శాఖకు కేటాయించారు.వ్యాపార నియమాల యొక్క నియమం13 జారీ చేసిన అనుబంధ సూచనల నియమం 2-ఎ కింద ఏదైనా వ్యాపార వస్తువును పరిష్కరించే అధికారాన్ని డిపార్ట్మెంట్ కార్యదర్శికి అప్పగించే అధికారం ఆధాయ మంత్రికి ఉంది. అదేవిధంగా , వ్యాపార కేటాయించుట నిబంధనలలోని నమోదు 49 ప్రకారం, సాధారణ పరిపాలనా శాఖకు ఎక్స్-అఫిషియోలను నియమించే హక్కు ఉంటుందని ప్రభుత్వం ప్రకటించింది మరియు ప్రభుత్వం తరపున భూసేకరణ విషయాలలో నిర్ణయాలు తీసుకోవడానికి రెవెన్యూ కమిషనర్లు మరియు కలెక్టర్లను ఎక్స్-అఫిషియో సెక్రటరీలు/డిప్యూటీ సెక్రటరీలుగా తెలిజేసింది.భూసేకరణ అంశంతో వ్యవహరించే అధికారం ఆధాయ శాఖ కార్యదర్శి/డిప్యూటీ సెక్రటరీ లేదా ఈ ప్రయోజనం కోసం ఎక్స్-అఫిషియోగా ప్రకటించబడిన/నియమించబడిన/నియమించబడిన ఏ ఇతర అధికారికి అయినా ప్రవహిస్తుందని ఇవన్నీ చూపించాయి మరియు ఒకసారి నియమించబడిన ఎక్స్-అఫిషియో సెక్రటరీ (రెవెన్యూ కమిషనర్) ను అనుబంధ సూచనల నియమం 2-ఎ కింద భూసేకరణ విషయాలను పరిష్కరించమని మంత్రి-ఇన్-ఛార్జ్ కోరినప్పుడు, అతను అటువంటి విషయాలను పరిష్కరించే అధికార పరిధిని స్వీకరించాడు మరియు అతని

చర్యలు మరియు నిర్ణయాలు అన్నీ ప్రభుత్వానికి చెందుతాయి."

25. అటువంటి అధికారాన్ని అప్పగించే విషయముకు గజానన్ (పైన) లో ఈ క్రింది విధంగా సమాధానం *ఇవ్వబడింది:*

"33ఎ. ఎక్స్-అఫిషియో సెక్రటరీ (రెవెన్యూ కమిషనర్) కు అధికారం ఇవ్వాలన్న మంత్రి ఆదేశం చెల్లదని, అది ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు కాదని, అటువంటి అధికారాన్ని ఆయన అప్పగించలేరని సూచించడానికి ఏఐఆర్ 1957 మ్యాడ్ 48పై మిస్టర్ అసుదానీ ఆధారపడటం పూర్తిగా తప్పు.వ్యవహార నిబంధనలకు అనుగుణంగా లాంఛనప్రాయంగా చేయకపోతే మంత్రి ఆదేశం లేదా ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు యొక్క స్వభావాన్ని కలిగి ఉండదనేది నిజం, అయితే ప్రస్తుత సందర్భంలో అవసరమైన అధికారాన్ని రెవెన్యూ కమిషనర్కు అప్పగించడానికి అటువంటి ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు జారీ చేయవలసిన అవసరం లేదు.గవర్నర్ మాత్రమే అలా చేయగలదు కాబట్టి మంత్రి అటువంటి అధికారాన్ని అప్పగించలేరని వాదించడం కూడా తప్పు.నిబంధనల ప్రకారం ఏదైనా వ్యాపారాన్ని నిర్వహించడానికి మరియు పరిష్కరించడానికి ,కార్యదర్శిని కోరడానికి, గవర్నర్ స్వయంగా మంత్రికి అధికారం ఇచ్చిన తర్వాత, అది గవర్నర్ స్వయంగా అధికారాన్ని అప్పగించడంతో సమానం.అటువంటి అధికారాన్ని డిపార్ట్మెంట్ సెక్రటరీని సూచించే "సెక్రటరీ" కి మాత్రమే అప్పగించవచ్చనే వాదనతో కూడా మేము ఆకట్టుకోలేదు.ఒక శాఖలో ఒకటి కంటే ఎక్కువ మంది కార్యదర్శులు ఉండి, వారిలో ఎవరికైనా మంత్రి అధికారాన్ని అప్పగించగల పరిస్థితిని ఇది విస్మరిస్తుంది." .

26. తక్షణ సందర్భంలో కలెక్టర్ తగు విధముగా ప్రభుత్వం యొక్క అధికారాన్ని ఉపయోగించారు మరియు డిప్యూటీ కలెక్టర్ అభ్యంతరాలను పంపి కలెక్టర్కు నివేదికను సమర్పించారు మరియు కలెక్టర్ సెక్షన్ 6 కింద అధికారాన్ని ఉపయోగించారు, ఇందులో నాకు ఎటువంటి అనుచితత కనిపించలేదు."

12.3 ప్రస్తుత కేసులో కూడా, కలెక్టర్ తగు విధముగా ప్రభుత్వ అధికారాన్ని ఉపయోగించినప్పుడు మరియు చట్టము సెక్షన్ 5ఎ కింద అభ్యంతరాలపై నివేదికను పరిశీలించిన తరువాత చట్టము సెక్షన్ 6 కింద ఒక ప్రకటన జారీ చేయబడినప్పుడు, ప్రధాన న్యాయసంస్థ పైన పేర్కొన్న ప్రాతిపదికన మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలను రద్దు చేయడంలో మరియు పక్కన పెట్టడంలో తీవ్రంగా తప్పు చేసింది.

13. పథకం మరియు మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలు పక్కన పెట్టబడిన మూడవ ప్రాతిపదిక, అంటే, విడుదల చేయబడిన అభివృద్ధి అథారిటీ స్వాధీనం చేసుకోవాలనుకున్న మొత్తం భూమిలో భారీ మరియు పెద్ద భూభాగానికి సంబంధించినంత వరకు, సేకరించిన మొత్తం భూమిలో, 68.11% భూమి అభివృద్ధి చేయబడిందని మరియు న్యాయసంస్థ ఆమోదించిన మధ్యంతర ఆదేశాల కారణంగా 31.89% అభివృద్ధి చేయబడలేదని గమనించాలి.లేకపోతే, ఈ పథకం పరిధిలోకి వచ్చే మొత్తం భూమిలో, అంటే 332.616 హెక్టార్లు (అధినిర్ణయము ద్వారా సేకరించిన 277.853 హెక్టార్లు భూమి మరియు అథారిటీ యాజమాన్యంలోని 44.763 హెక్టార్ల భూమి), భూమిని వివిధ ప్రయోజనాల కోసం 54.660 హెక్టార్ల మేర విడుదల చేయబడిందని, ఇంకా మిగిలిన భూమి 267.956 హెక్టార్ల మేర ఉంటుందని గమనించాలి. ప్రస్తుత అప్పీళ్ళలో పాల్గొన్నవి 85.430 హెక్టార్ల మేర ఉంటాయి.అభివృద్ధి అథారిటీ ప్రకారం, గృహ సంగముల లక్ష్యం మరియు పథకం ఒకటే కాబట్టి ఈ పథకం కింద ఉన్న హెక్టార్ల భూమిని గృహ కోఆపరేటివ్ సంగములకు అనుకూలంగా విడుదల చేశారు.అభివృద్ధి అథారిటీ ప్రకారం, అథారిటీ/రాష్ట్ర ప్రభుత్వం కాలనీలను అభివృద్ధి చేసిన లేదా అభివృద్ధిని ప్రారంభించిన లేదా భూమికి హక్కును పొందిన లేదా పట్టణ భూమి (సీలింగ్ & రెగ్యులేషన్) చట్టము, 1976 లోని సెక్షన్ 20 కింద మినహాయింపు పొందిన సంగముల భూమిని మాత్రమే విడుదల చేసింది. అభివృద్ధి అథారిటీ ప్రకారం, పథకం నుండి విడుదల చేయబడిన పథకం కింద ఉన్న 104.524 హెక్టార్ల భూమి, ఆ భూమి యొక్క భూ వినియోగం వ్యవసాయ లేదా ప్రాంతీయ ఉద్యానవనం. ప్రస్తుత సదనములు, మతపరమైన ప్రదేశాలు, వివిధ భూ వినియోగం మొదలైన, కొన్ని కారణాల వల్ల చట్టము సెక్షన్ 5ఎ కింద అభ్యంతరాలకు ప్రతిస్పందనగా 46.116 ప్రధాన న్యాయస్థానం విస్తీర్ణంలో భూమిని విడుదల చేయడం జరిగింది.

13.1 అందువల్ల, పైన పేర్కొన్న వాటి నుండి, భూమిని విడుదల చేయడం అహేతుక మరియు/లేదా భూమిని విడుదల చేసిన వ్యక్తులకు అనవసరమైన, అనుకూలంగా ఉందని చెప్పలేము.లేకపోతే కూడా అటువంటి భూములను నివాస, ఉద్యానవనం మరియు పారిశ్రామిక ప్రయోజనాల కోసం స్వాధీనం చేసుకోవాలని, అధికారం ప్రకారం భూమిని విడుదల చేయాలని సరిగ్గా సమర్పించినట్లుగా చెల్లుబాటు అయ్యే కారణాల వల్ల లేదా చెల్లుబాటు అయ్యే కారణాల వల్ల పథకం యొక్క సమగ్రతను పక్షపాతం లేదా ప్రభావితం చేయలేదు.కొంత భూమిని విడుదల చేయడం వల్ల తుది ఫలితం ఏమిటంటే, పథకం యొక్క మొత్తం వైశాల్యం ఆ మేర తక్కువగా ఉంటుంది, అయితే పథకం యొక్క సమగ్రత అలాగే ఉంటుంది.ఈ దశలో, స్థానిక ప్రజల ప్రయోజనం కోసం ఉపయోగించే ఉద్యానవనం కోసం ఇప్పటికే

కొన్ని భూములను అధికారులు ఉపయోగించారని గమనించాలి.ఈ పరిస్థితులలో, పథకం మరియు మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలను ప్రధాన న్యాయస్థానం రద్దు చేసిన మూడవ ఆధారం దాని కాళ్లపై నిలబడదు మరియు పైన పేర్కొన్న ఫలితం నిలకడగా లేదు.

14. పైన పేర్కొన్న కారణాలను దృష్టిలో ఉంచుకుని, ప్రస్తుత అప్పీళ్లు అనుమతించబడతాయి మరియు రిట్ అప్పీళ్లను కొట్టివేస్తూ ప్రధాన న్యాయస్థానం జారీ చేసిన వివాదాస్పద సాధారణ తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు మరియు పథకం సంఖ్య. 97 అధినియం యొక్క విషయము 54 కింద వ్యర్థమైందని ప్రకటించి, ప్రశ్నలోని భూములకు సంబంధించి మొత్తం సముపార్జన కార్యకలాపాలను రద్దు చేసి పక్కన పెట్టడం, స్థిరంగా ఉండవు మరియు అవి రద్దు చేయబడటానికి మరియు పక్కన పెట్టడానికి అర్హమైనవి మరియు తదనుగుణంగా రద్దు చేయబడతాయి మరియు పక్కన పెట్టబడతాయి. అయితే, కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులలో, ఖర్చులకు సంబంధించి ఎటువంటి ఉత్తర్వు ఉండకూడదు.

న్యాయమూర్తి
[ఏం ఆర్ షా]

న్యాయమూర్తి
[బి.వి. నాగరత్న]

న్యూ ఢిల్లీ;
మార్చి 03,2023.